

БҮРЯАДАЙ ФУНД

Бүгэдэ арадай сонин

1921 оной
декабри
21-нээ гараа

2001
январийн
4

Үбэлэй дунда
шара хулгана
нарын
9
гарагай 5
ЧЕТВЕРГ
№ 1 (20361)

№ 1 (198)

33 БАТОРА БУРЯТИИ

На пороге третьего тысячелетия АО «Республиканская типография» тиражом 1000 экземпляров издала книгу «Формула успеха». На этой неделе прошла презентация книги, в которой представлены 33 лидера Бурятии - предприятия, организации, учреждения публички Бурятия, успешно пережившие экономические катаклизмы постперестроечной

России и уверенно входящие в XXI век, в третье тысячелетие. В числе этих лидеров Издательский дом «Буряад үгэн», АО «Тонкосуконная мануфактура», ОАО «Бурятмясопром», ОАО «Теплоприбор», ОАО «Электросвязь», Республиканский национальный лицей-интернат №1 и т.д.

На презентации выступили председатель комитета по информации, печати и связям с общественными объединениями Администрации Президента и Правительства Республики Бурятия Баяр Жигмытов, 1-ый заместитель министра промышленности Юрий Добровенский, пресс-секретарь Администрации Президента и Правительства Республики Бурятия Андрей Капустин. Зал с интересом слушал выступления героев-лидеров Бурятии.

Учащиеся лицея-интерната №1 Лена Дамбаев, Дашима Соктоева, солистка театра «Байкал» Дымбыр Ринчинова и певец Владимир Борисов подарили свои песни и стихи.

Пожелаем лидерам новых успехов на благо республики.

Ц.НАДЦАЛОВА.
Фото Г.САМБЯЛОВА.

Батажаргалай Сэрсэгма

БУРЯАДАЙ ҺҮЛДЭ

Шэнэжэн гараһан Һүлдэ тэмдэгтэ

Шэнэжэ һайхан ажаглахада,

Сэсэн мэргэн бодолтойгоор

Сэдхэжэ нарин зуралһан байна.

Наран, һара гэрэлтэн туяарһан

Сасаран мандаһан мүнхын дуу

Шара, сагаан, хүүхэ холонто

Сансар орторгойдо татана.

Байгал далай байртай

Баян Буряадаймий

Бадаран хүүжэн дэгжэһэн

Бэли тэмдэгтэй хадагтай.

Буряад соной Һүлдэ тэмдэг

Буряад гүрэн гэдэн бэшэгтэй,

Бурханы хүрэгтэ

Бултаараа зүүжэ ябаял даа.

Эдэн түрөө ээмдэжэ,

Эдлэжэ бүгэдэ нэгддэг,

Энхэ амгалан жаргала даа.

Түүхэ шастирһаа ухяатай

Диваажан Сагажадай

Дэлгэрэн мандаһан

Дэлхэй юртэмсэдөө

Дурдагдана.

Ухяатай - утгай, үндэгтэй

ТҮРҮҮШЫН ҮХИБҮҮН

Исаевтанай гэр бүлэ республикымнай түүхэдэ оробо. Юуб гэхэдэ, Буряад орон дотор 3-дахи мянган жэлэй эгээл түрүүшын үхибүүн тус гэр бүлэдэ һүнийн 1 час 45 минутада мүндэлбэ. Хотын мэр Геннадий Айдаев залуу гэр бүлэдэ, шэнэ үеын түрүүшын хүбүүндэ бэлэг сэлэгүүдые январийн 1-дэ баруулба.

Бадма ЯКШЕЕВ.

Соёлой һонин

ШЭНЭ ЖЭЛ ХҮХЮУТЭЙГЭЭР

утгаһан Буряадай Гүрэнэй филармонийн дэргэдэ мэргэжэлтэ театр һаяхан болоһон «Человек» гэдэн пластическа драмын театр, мүн эстрадын «Одо» «Шэнэ жэлэй һонирхол татама зүүдэнүүд» гэдэн шоу өхөрүүдэ харуулжа, олоһон анхарал татаһан байна. Эндэ олон тоото конкурсууд, мурьсөөнүүд эмхидхэгдэ. «Оазис» гэдэн һүнийн кафеде Шэнэ жэлэй найр үргэлжэлөө. Мүнөө хүүгэдтэ зориулагдаһан Шэнэ жэлэй үальгэр онтохонтой наадан Елкын дэргэдэ үнгэргэгдэжэ байна.

ХҮҮХЭЛДЭЙНҮҮД УРИНА

«Ульгэр» гэдэн Хүүхэддэйн театрай зохиохы коллектив эдирнүүдэд, үхибүүдтэ зориулагдаһан «Невероятные приключения игрушки» в Новогоднюю ночь» гэдэн онтохон-зүжэгөө эхилһэн Шэнэ зуун жэлэй хүндэлдэг харуулжа байна. һурагшадай үбэлэй амаралтын үдэрнүүдтэ хүүхюу зугаатай найр наадандаа хүүхэддэйнүүд үхибүүдые урина.

«ОЛИВЕР» БОЛОН БУСАД...

Буряадай оперо болон балетэй академическэ театрта шэнэ зүжэгүүд олоор найруулагдаһан байна. Нэрлэлэ, Пуччинийн «Глория Тоска», Римский-Корсаковой «Садко», Г.Доницеттин «Арлекинада или вспоминающая Петипа», А.Барт, Ч.Диккенс гэгшэдэй «Оливер», «Под небом Парижа» гэдэн хүүжэмтэ ревио болон бусадниг оперо болон балетүүд табигдаа. Шэнэ жэлэй һайндэргэй үедэ, хүүгэдэй амаралтын үдэрнүүдтэ эдэ зүжэгүүд харуулагдаха юм. «60 жэлэйнгэ» жабхаланта ойн баярые нэрэтэй түрэтэйгоор утгаһан, аяар холын Америкэдэ бэлигтэ гэршэлһэн манай зохиохы коллектив түрэл Буряад оройнгоо харагшадые, айлашдые, эдирнүүдые, бегахан хүүгэдые шэнэ зүжэгүүдтэ хүлээнэ, - гэжэ тус театрай директор, Буряад Республикын соёлой габьяата худалмэригч Людмила Николаевна Намсареева хооронэ. Шэнэ зуун жэлэй шэнхинэтэ найруудта ерхыетнай бидэһэе уринабди. Бэлигма ОРБОДОЕВА.

ОРОНОЙ ЭРХИМ ВРАЧ БУРЯАДА АЖАҢУУНА

Улаан-Удын 2-дохи ТМО-Зверосовхоз посёлогон улаторидо хүдэлдэг Александр ТЕПКЕСОВ юрэнхы шэлэй талаар Россин эрхим гэжэ тодорбо. Медицинскэ сестрануудай Буряадай нислэл хотын ТМО-до хүдэлдэг Алла ова 3-дахи һуурида гараба. Энхы дүршэлэй врачнуудай эдэхи бүхэроссин сьез-хүдэлмэридэ Самара хо-р хабаадаһан манай публичкын бүлэг медичүүдэ дүнгүүдтэйгээр тэндэнэ ба. Түлөөлгэ ехэтэй шэ-даанаа үедэ мэргэжэлэй нар тусхай конкурс-гэгдэжэ, эндэ хабаадаһан шотагай эмнэдшалгарба. Энэ хуралдаһан хүдэлмэридэ энэ элүүрые хамгаалгын министр Юрий Шевченко, Иркутска областин губернатор Валентин Титов, тэршэлэн той 76 үргэн эхэ шотагуудые өлһэн эмшэд, элүүрые шалгын бүхэдэлхэй эмшин эжэлтэд хабаадаба гэжэ глэе. Буряадай габьяата врач-эрые хамгаалгын министр Лана Байдаева, дээрэ эгдэһэн, конкурсдо гарһан 2 эмшэд манай публичкые шэ хуралдаһанда өлөө. Элүүрые хамгаалгые хүг-агын Конценциин гол

ориатонүүдэн нэгэн хадаа эмшэлэлгын юрэнхы дүршэлдэ дамжан оролгодо үндэгдэлэн хүн зоной элүүрые хамгаалгын эхин шатые шэнээр эмхидхэн байгуулга болоно. 1993 онһоо Буряада эмшэлгын эхин шатые юрэнхы (гэр бүлын) эмшэлэлгын дүршэлэй турмаар хүдэлхэ хэрэгтэ дамжан орохо хүдэлмэри эхилэгдэнхэй. Үнгэрэгшэ жэлдэ гэр бүлын врачнуудай мэргэжэл дээшлүүлгээр сертификационно хүдэлмэри үнгэргэгдөө. Тэрэһинэ Сибирин медицинскэ университетэй мэргэжэлтэд үнгэргэжэ, 36 врачнууд тусхай һуралсал гарһан байна. Бүхыдоо республикадамнай 59 гэр бүлын врачнууд хүдэлнэ. Тэрэ тоодо республикын нислэл хотодо 32 эмшэд тоологдоно. Гэр бүлын врачнуудай дүршэлые парижуулхын тула амбулаториһуудые медицинһын хэрэгтэй түхээрэлгэнүүдээр, ээр эмсэгүүдээр хангалгые һайжаруулаха талаар дүүрэн хэмжээнүүдые абаха шухала гэжэ Буряадай Элүүрые хамгаалгын министртын хэблэлэй албанайхид һанамжална. Бүхы бэрхэнгэлнүүдые дабан, манай шотагайхид үндэр мэргэжэлтэй байһанаа харуулан, хүндэтэй конкурсдо илагшадаар тодорбо. Энэ амжалтаарнь бидэ амаршалабди!

Э.ДАМБАЕВА.

ЭГЭЭЛ ЭРХИМУУДЫЕ ХҮНДЭЛЭН ӨҢӨЛБӨ

Үнгэрэгшэ зуун жэлэй һүүлшын үдэрнүүдтэ Улаан-Уды хотын захиргаанда 2000 оной эгээл эрхим спортсменүүдые амаршалгын баяр өһолол болоһон байна.

Хотын мэрий орлогшо Владимир Прокопьев, Улаан-Удын захиргаанай физическэ культура болон спортын талаар хороной толгойлогшо Евгений Куреев гэгшэд гарахаа байһаа шэнэ жэлээр амаршалад үнгэржэ байһан жэл республикымнай спортсменүүд яһала һайн амжалта туйлаа гэжэ гэршэлээ.

«Радар-Спорт» программые таһалгаряагүйгоор хүтэлбэрлэгшэ Борис Миromanов бүхы сугларагшадые «Спорт-Тамир» уйнахынь урьад, «спорт тухай бэшэдэг 15 журналист республикынгаа эрхим спортсменүүдые элрүүлээ гэбэ. Тэдэ бүридэлдэ оруулагдаһан 22 спортсмен сооһоо эгээл эрхимүүдэй 10-шине шэлэжэ, ороёохон үйлэдэ хабаадаа» гэжэ хэлээ.

Тайбкооср Станислав Цой, дүрэ буляадаагын барилдаагаар уласхоорондын классай спортын мастернууд Жаргал Дондунов, Максим Молонов, гинир үргэдэг Сергей Асонов, гар баридаашад Александр Сидоричев, Максим Максимов, хүнгэн атлет Сергей Федотов, шатаршан, 12 һаһатай хүрэтэр басагадай дуцда шатаршан Европын вице-чемпионка Инна Ивахинова, кик-бокшиһоор профессионалнуудай дунда дэлхэйин чемпион Баир Улахинов, Олимпын наадануудта хабаадаһан, Европын 3-дахин чемпион, нур харбалгаар спортын габьяата мастер Бальжинима Цыремнилов гэгшэдтэ үнэтэ бэлэг сэлэгүүд, мүнхэн шангууд барюулагдаа.

Эндэ мэрий орлогшо Владимир Прокопьев «Жэлэй эрхим спортсмендэ - Бальжинимада нэгэ таһалгатай квартирын түлхюур заатагүй барюулагдаха» гэжэ найдуулаа. Спортын ветеранууд мүн лэ баяр өһололой үгэнүүдые хэлээ. Борис БАЛЦАНОВ.

ТЭНГЭРИЙН ЗҮИДЭЛ

МҮНХЭХЭН БАЙХАА

(Журналистын)

Ажахын хүтэвэрлэгшэ Б.Н.Жамбянов

Дайнай болон ажаллай ветеран Ц.Д.Р.Геннов

Ц.Доржиев

Ш.Самплов

Бүхы наһаараа ажалыдаа хүдэлһэн ветеранууд

Олон жэлдэ малшанаар хүдэлһэн В.Чимигов Гыредма нүхэртээ

Хүдлэнь хүн боложо, хүлөө шоройдоһон түрэл шотагтал адли тинмэ байханаар эльгэ зүрхэ дулаасуулан һанагдаха, харагдахашье ондоо газар дайда оддохогүйл бээ.

Би Буряад оронойнгоо бүхы аймаруудай али олон үзэсхэлэн гоё байгаалитай, хүндэмүүшэ зохид зонтой шотагуудаар ябаһан, яһала юумэ хараһан, үзэһишье һаа, түрэнц, оодөө болоһон газар дайдаяа харахадаа, зүрхэмни нэгэл ондоохоноор сохилон, ойлогдошогүй омог баяраар халихадал гэдэг юм.

Тахилгата ноён Тудхалта баабайн баруун гүбэйн оройдо гарахадан, хойто тээшнэ Могсохойн хүндын багаханшье һаа, баян дэлгэр талаа, хойморгойн жэрыдһэн халзан малаан хаданууд мүн үүн тээхи мундэгэр сагаан гүбээнүүд мундэһэн, мундэһэн байһандаа үзэгдэхэ. Урагшаа харахада, үргэлжэ түгмэһэн нарһан тужын наагуур Худан гол мэдмэрэн хүүрхэ. Мүн эндэ, шодон дорон Могсохон тосхойн бирагар олон гэр байранууд, тэдэн соо эжи баабайшнэ бүүса үгэр түргэн ерыш гэжэ далажа байхадал гэхэд. Тээ саанань хамтадан харахадан, ой модоний саана, холо үбгэн Бууралай орой манатан эжэлүүдгүй шодыен уһатуулаха.

Тээд яахабинь, эжын хүхэнэй һүн шэниг эдэ бүгдэ бүри бишыханһаань мэдэе орохоһоон хойшо бүхы сэдхэл соошнэ шэниһэн түрэл дайдын амисхаал, түхэл шарай ха юм. Наһаад үзэхэд, эндэхи харгы, зүргэ, тохомой шэниһишье газар бүхэн танил, дүтэ шэниг байдаг.

Эгнэһе гаһхалгүй. Эдэ хада гүбээнүүд дээгүүр, доорохи голдой сэгэгтэ ногоон бэлгээрн соо хони хурьга, тугал буруу хэды адуулажа, зоолзхон зүлэг ногоондо нисэгэн хүдөө эльбүүдэн гүйлдөөһиһэн. Тураастайда хургуулида һурахадаа, тугал тууламтай монсо-сонсохон хүнэһеэ үргэлөөд, энэл харгыгаар, эдэл гүбээнүүд дээгүүр нилээд ябагалаа, тугалай ула һайсал элэгтэ һаабзабди.

Удаань Эсэгэ ороноо хамгаалын Агууехэ дайнай жэлүүдтэ хургуулиа орхижо, колхоздоо хүдэлэхэ, хоолойгоо тэжээхэ баатай болоһонһоо хойшо минни үсын үхибүүд булта эндэ ажалайнгаа намтар эхилээ, ажабайдалайнгаа харгыда ороо бээ. Ушоол эдирхэн жаа бидэ - хүүбүүд, басагад ехэнцүлтэй аб адли али бүхы хүндэ, хүнгэһишье хүдэмэри хэжэ, гашуун хүлһэнэй амта һайсал үзэхэ, саһаа урид боргожохо хубигай зон гэһишэ аабзабди. Тингэжэ заримандаа зобоһон, тудһан, үдһэн дааранһемнай эдэл хада гүбэ, тала дайда хараһан, ама хэлэгүй гэршэнуүүд болоһон гэһишэ ааб даа! Тээд мүнөө тэрэ сагаа һаажа, гэмшэхэ, гомдохо бэлгэн. Тэрэмнай Эхэ ороной, арад зонной аша туһа, амгалан байдалан үргэл болоо.

Сыхынь хэлэхэдэ, хүдөөдэ хэргэһишье хүнгэн байгаагүй, байхашьегүй. Эндэмнай хүнгэ-хэнөөр, хүлһэ гаргангүй хоолойгоо тэжээхэ тинмэ мэхэтэйхэн арга оддохогүй. Хүдөө ажахынай байгаалтай, газартай сэхэ холбоотой, үдэр бүхэндэ тэрэнцэ хабаатай һалбари ха юм. Жэлэй дүрбэн сагта хээрэ газраа, халуун наран,

хүнгэн жабар, бороо, саһан гэжэ илгаагүй, юрэдөө, юунгэһишье боложо байхада, хаһа болзортгоо хэгдэхэл еһотой ажал шуу.

Эгээл тинмэһээ эртэ урдын элинсэг хулинсагуудай, эхэ эсгэнэртэйгээ эхи табиһан гал гуламта сахыжа, заншалта ажал хэрэгшье үргэлжэлүүлжэ, үлүү үгэгүйгөөр газар дайдаяа үргэмжэлэн хаража байһан хүдөөгэй ажалша, малша зондо, шотагайхидта доро дохин хүгдэхэ хүсэл ходо түрэдэг. Мүнөөшье шотагаа ерэхэдэ, хүн зонинь хэр байна хаб, адууһа малынь хэр үбэлжэнэ хаб, үнгэрэгшэ зунай ган гасуурай хойшоһон ямар байба аб гэжэ һанаата болон ябаа һэм.

ХУБИЛАЛТЫН НАЛХИН СООГУУР

Шотагтаа ерхэ, хаанань Нямар хубилаалта, шэнэ юумэн бии болооб гэжэ бүри газраа талаһаань обёороод-хихош. Хэнэй газраа шэнэ байһан гэр бодхоогдооб, хэды ехэ барилгын модон бууихайб, хэды һүри үбгэн һуунаб, хэн шэнэ «Жигуди», «Москвич», «Волга» автомашина худалдажа абааб гэжэ баясан харахаш. Ажахын бригада, фермэдэ малай шэнэ хашаа, байра, машина, тракторай гараж, мастерской бригада, тэды эды шэнээн орооһо тарьян, һүн, мяхан абтаа гэжэ дуулахадаа, шотагайхидайнгаа амжалта, туйлаалтануудаар урмашажа ябахаш.

Үнгэрһэн жараад-далаад жэл соо бүхы орон дотор, Буряад Республиккадаһишье боложо байһан хубилаалтануудай һалхин, шууяан хүлгөөн Могсохон шотагыһишье тойрожо гараагүй. 1950-аад он болоһор Могсохон Тураастай хоёрто Молотовой болон Ворошиловой нэрэмжтэ хоёр колхоз байһанаа хамтаржа, нэгэ ажахы болоһон юм. Тээ хожомын Хрущевой үзэсхэлэн ехэ хамтаруулаа соогуур бүхи Дээдэ болон Дунда Худанай, Чисаанын голдо нэгэ мантан томо совхоз болоод, худхаад, хуймаадһишье үзэо һүүдэһишье олохон жэл болоһон хойно юумэн жааха хүлгэхээ болжино, Могсохойн совхоз тогтонижорон, хүл дээрэ багаханаар гаража эхилээ. Гэбшье үнөөхи хубилаалтын бүри хүсэгтэй һалхин буужа, совет засаг, социалист гүрэн һандаран һалажа эхилээд, хамтын ажалтай олохон колхоз, совхозууд үрин-тарин гэжэ гүб даа. Тинхэдэнь Могсохойн зон баһал хэдэн харгын бэлгэр дээрэ ершилоод, хайшаанье нилгэхээ ойлогхоо болоод байгаа. Эсэгтэ юун боложо дүүрэг гэжэ һүүдэһишье бэшэхэб.

Юунгэһишье боложо байхада, шотагай ажалша, малша зон хамтынгаа ажалы хэһишье дутуугүй байлаха, хүржөөхэ гэжэ хамаг халуун ажалаа сэг соонь хэд а байгаа. Эдэ олон жэлүүдтэ хэды үсын хүнүүд хүсэ хүлһеэ гамнангүй, заримдаа үдэр һүниһишье илгангүй, олохон ушарта үлэн хоһоор, еһоор үмдэхэ хубсаһагүйгөөр колхоз, совхозонгоо ажалда хойшоо харангүй ябааб даа.

Б.Н.Самжимитыпов

ЭГЭЭЛ ҮНЭТЭЙ БАЯЛИГ АЖАЛЦА ЗОНИЙНЬ

Жаахандам колхоздоо яажа хүдэлдэг һэм гэжэ нэгэ нимэ жэшээ дээрэ харуулаа. Эжымни - Намжигнамажаб 1930-аад онууд Жэбхэһэнэй, Могсохойн фермэдэ һаалиһанаар хүдэхдөө, үдэһишье 20-30 үнэдэ һаагаа, бусад һаалиһа һамгадтай хамта «удаар» гаража, бүхэли һүниһишье Улантын бригадта морин гүл-тракторай модотикаар тас сохижо, найража хонохо. Бид дахаар ороологотой голоомоо бүхал соо һуухаб. Баһа үбэмэ бүхэли үдэһишье һаалиһа зооминимум, үзэг бээ заалгаабди гэжэ һажан-һаһа һууха. Тэрэ үедэ һаалиһа Базарай Цырма, Дашын Гал Базарай Долгор, Сандай Цырма, Дондогой Гажид болон бусад олон басагад, бэр хүдэлгэһэ бэлэй. Эдэмнай б наһаараа һаалиһад, малша мүн бусад ажалданье хүдэһишье гараһан зон. Иимэ хүнүүд нэгэ-нэгэр дурдаха болоо бүхэли ном дэбтэр соо багтахайгүй.

Эсэгэ ороноо хамгаалаа Агууехэ дайнай эхилжэ, амта ажалай таһалдуулагдаха Могсохон, Тураастай, Шууяан гэжэ багахан тосхонуудһаа гараһан хүн фронтдо мордо юм. Тэдэнэй 89 хүшинь, дай газарһаа бусага ерээгүй, 73 хүн шотагтаа ерээд, ху ажалһаа, дайнай үсын шарх үндэр паһатай болоһон уламжалан һаһа бараа. М дайнда хабаадаһан 9 хү амиды мундэ ябана.

Ямар шираг, охин со ябаһан хүдэлмэришье, ху салитар хүбүүд дайнда м һэм гэжэ бэй һайн һанадаг һэм.

Һаахан шотагай түүхын м соо ороходоо, тэдэ хүнүү дахин уулаһан шэниг бол Эндэ тэдэһишье булт дурдахын аргагүй Тингэһишье дайһаа бусажа ерээгүй хү сооһоо ушоо Халхын Гэникэ дайнда хабаадалсажа, «зоригой түлөө» медал ерһэн Даша-Цырен Баян Буржавдивизиондо «алба лейтенант» зэргэтэй да ошоһон Балдан Баян милиционер ябаһан Баяс Бадмаев, мүн Могсохон фермэе дааһа ябаһан Жа Дашнев, хүршэмнай Цы Жамбалдоржиев, Жамбалдоржиев, Дундоков, колхозтой түрүү ябаһан Лубсан-Дагба Гени болон бусад олон хүнүү амидыдань хараха зон

МОГСОХОН НЮТАГНАЙ

Эбтэрнээ

Итгэвч. Ямар хүнүүд нэм гэж өнөөчье шодигийм урда өлсөр ярагдадаг.

Дайншаа мэнд бусаж өрөөд, нотогтаа элдэв ажалда хүдлэнхэн хөдөхөн хүнүүдтэй сугтаа ябах, алуул сайень уужа хөөрөлдэхээ оло хубиынь тудалдаа. Таряан ажалтай бригаада Бальжинима Даралдаев, Дымбрыл Базаргалов, Дылык-Нима Батуев эгшэдэй хүтэлбэри доро үдээлөөб, Балбар Бадагов, Манзат Гармажанов, Оронтобо Эрдэнеев, Нанжат Цыдоков - түрэлэмнэй хүнүүд тэршэлэн Гомбо-Цырен мункуев, Буда-Шэрэ, Могооров, Жигжит Лыксыков, Доржо Чимитов, Юндэн-Доржо Чимитов, Гармажаб Цыков гэгшэдтэй ходо хүртээлөө хуугаабди.

Хүнүүд газар нотагай эгээд шэмэг, ажахынгаа, түрэн рыншье эгээд үнэтэй алыгнь гүб даа.

Могсохоной совхозой түжэн халбарха, хүсэ ехэтэй ахы болохын тула хэды хон хүнүүд үнэн шударгыгаар, шаш сусангагүйгөөр ажамлааб!

АЖАЛ ХЭРЭГЫНЬ АЛТАН ҮЗЭГҮҮДЭЭР БЭШЭГДЭНХЭЙ

Аюулата дайнда, амгалан ажалда алдар солотон байн, орден медальнуудаар шагнаган суута хүнүүдшье үнэншье нотогта олон. Баатарлиг тууланшан Гомбо Шагдаров, Динда командир ябахан Шиган Даша-Дондок Жимсван, мэргэн буудагша сэргэнэ Шаржан Доржиев, танкист Бадмаев, мүн сэргэнэд Цыбик-Доржо Цыдынов, Доржо Генинов, Дамдинпил Сампилов болон бусадые эрхэ болоо хаа, захгүй.

Таряан болон мал ажалда дэн арбаад жэлдэ шэн баяатайгаар хүдэлжэ, ажаллага, нотагайгаа түүхэдэ рэ солооо алтан үзэгүүдээр хүдлэнхэн хүнүүд олон. Бүхы наараа хаалишанаар хүдлэнхэн эшэ дүүнэр Дыжит болон Апилама Дашиванууд, Бутид-Жамбалова, аймаг соогоо ута эхэнэр механизатор Иван Цырен-Дыжит Жамсаланова, хамаг хуби заяагаа улад хүдлэгүүдтэй холбоһон, ахоз совхозойнгоо бүхы үдэ хүдэлмэринье хүзүүн рээ даажа гараан хүбүүд Дып Жамсаранов, Ислам Лыков, Цырен Доржижапов, агорин Иванов, Владимир Жапанов, Владимир Содном-Доржиев, Анчин Димитдагбаев, Манзат Цыренжапов, Дымбрыл Цыганов, Цыбикжан Жимбеев, рыншье ажалда ходо түрүү ажалан Дашзан Маладаев, Бальжинима Дубшанов, Балдан-Доржо Жамьянов, Гомбо-Цырен Митыпов, Дагба-Доржо Цыренжапов, Намжил-Доржо Жамьянов, Владимир Чимитов, Да Дылык Дашинцыренов, Да Доржо Санжижапов хоёр гол түмэр түүдэгэ, онынһон Цыбикэ багта еһотойл профессорүүд, ородой үлгэр болоод хэлэгдэдэгтээ, тэдэ туулахашье тахалжархихадаа «Могсохон» хүбүүд бэлэй. Тоогүй үнэн жэлдэ тракторной бригада болон сабиалангай оньһожо-агаладан отряд хүтэлбэ-лэн Чимит-Доржо Санжижапов нилээд олон хүнүүдые туулажа, механизаторнууд агохоһоо гадна, өөрынгоо ны хүбүүдые уг унгишье туулаха мэргэжэлтэд болгожо ба.

Гансал Хэжэнгийн аймаг соо бэшэ, бүхы республикадаа суутай мелиоратор, олон орден, медальнуудта хүртэһэн Борис Раднаевич Санжимитыцов нотагайнай омогорхол боло-хол хүн. Тэрэнэй үнэн шударгы оролдолгоор, эмхидхэлэй ехэ ажалай ашаар соххоз ямаршье жэлдэ найдамтангаар үнэлаа-дадаг сабиалан ехэтэй болоһон, адууна малшые олоор үсхэ-бэрилжэ, тэдэһинэ ашаг шэмэ найса абадаг, магтаал шанда хүртэдэг байгаа.

Эндэ нэгэ нимэ тоо, баримта дурдахаар. 1988-89 онуудта (Үзэгтэһоо халаһан хойноо) Могсохоной совхоз, тэрэ үедэ ажахын директорээр Александр Булгатов хүдэлжэ байгаа. 1100 үхэртэй, 400 гаран хаалин үнэгдтэй, 12 мянган хонгтон, 300 үлүүтэй адуутан, булагтай гахайтай байдаг бэлэй. Гансахан Улааха Аралайн фермэ жэлдэ 5 мянган центнерһэ бага бэшэ, хү гүүрндэ тушаадаг, совхоз жэл бүхэндэ 2000 холо үлүү центнер мяха худалдадаг хаабза. Жэлдэ адагын 40-50 мянган центнер үһсэ, 5-6 мянган тонно сенаж поосэдэг һэн.

Эндэ даа ажалша, малша зоной алтан гарын арьбан ехэ баямиг, бэлэг хонго, алдар суу.

Могсохон-Тураастай нотагай эрдэмтэй, бэлэгтэй хүнүүдээрэ баһал холуур-дүгөөр яһала суурхайан. Мэдэжэ уран зохоолошо, нийтын ажал ябуулагша Цырен-Доржо Жаһабадаравич Дамдинжаповһаа, гайхалтай һонин зурагуудаараа ганса респу-бликадаа бэшэ, дэлхэйдэ шье мэдэгдэһэн уран зурааша, холье харайан багша Цыреншамжил Очирович Очировһаа эхилэд, дэдэ эрдэмтэй багшанар, эдэ мэргэжэлтэд эндэ олон.

Зонойнгоо дунда бурхан буян, нигүүлэсхы сэдхэл тухөөх, амгалан байдал, арьун панал бодол тогтоохо, хүнүүдэй үдэр бүрин элдэв хэсүү хэрэгшье бүтээхэ талаар ехэтэ оролдоһон нотагай түрүүлшан томо ламхан Нима Жапанов тагжа (Ивалтын дасанан шэрээтэ байгаа), мүн Лама Пирангалан Гармажанов, мүнөөнэй Буддын шажанай Заншала Сангхын хамһан хүрэнгэй дид-хамба Даша-Нима Содномдоржиев болон бусад лама санаартаншье дурдангүй аргагүй.

Олон зоноимнай зариманиншье мүнөө үгы даа. Орондош хэдэн үе залуу зон урган гараад, эхэ эсгэнэр, аханар эгшэнгэ-рэйнгэ хэрэг ажал үргэлжэлүүлгэ. Энэ дэлхэйн эрьсэ нимэл ха юм.

ОРОН ДЭЛХЭЙН ҮРГЭМЖӨӨР ҮНДЫХЭЛ БЭЗЭ

Хүдоогтэй бусад нота-гуудтал алан мүнөө эндэшье зоной байдаг хүндэһэн. Үнөөхи хүсэн түгэс совхознай үнн халажа, үндэһиншье үгы болонхой гэхэдэ, адуугүй. Нэгэ үе эндэхид бэс даһан жэжэ фермерскэ ажахынууд болоод-шье үзөө.

Хэдэн жэлэй саана тэдэ фер-мерскэ ажахынууд хамтаржа, багахан нүхэсэл (ТОО) гэжэ нэрэгтэй байһан аад, мүнөө «Могсохон» гэжэ хүдоо ажахын-үйлэбэринш хамжаан (СХПК) болонхой. Тэдэһинье эдэбхитэй, яһала урагшаа зоримгой залуу хүн Баясхалан Жамьянов турбадахи жэлдэ хүтэлбэрилжэ.

Ажахын даб дээрэ баганаг.

800 үлүүтэй гектар таряанай газартай, 200 гектар сабиалангай. Энэ үнэгтэй жэлдэ 387 гектарта шэншье, 80 гектарта өшмээн, 90 гектарта өбөөс тарижа ургуулаа. Ган гасуур болоод, нүрхэн ехэ ургаса абажа бираагүй. Заа-зууха адууна малшан боложо байһай. Бүхыдөө 267 үхэр, тэрэ тоодо 60 гаран үнэгэ, мүн 70 гаран адуун ош.

Тараагдажа халаһан ажахыгаа бага-багаханаар, шэнгэр бодхоохол ханаагабди. Даб дээрэ тариманиша тамаһе гэнгэ ехэ болгохо, адууна малаа дары олоһоруулаха аргамнай үгы. Хаашаа ямар мүнэ оложо, үрһэ хүрэнгэ, тоһо түлшэ абаха, үүлгэртэ малшые ягааад олоор худалдажа абахабиди? Мэдэжэ.

Тинмэһэ «хүнжэлэнгөө зэргээр хүдоо жинхэ» оолоһобди. Багашаншье һаан, һааншанартай таряа ургуулаа, ороһоо, таха худалдажа, мүнэ оруулаад, тоһо түлшэ, трактор, машиншан хэрэгсэл худалдажа абаха. Мүн адууһанда ябадаг мяханай үүлгэртэй казах улаан малаан үүлгэртэй мал олон болгобох, тэдэһэ худалдадаг болгохо ханаан биди, - гэжэ Баясхалан Намжилдоржиевич хоорон.

Ажахын энэ хараа зорилгоо яһала бага багаар дүүргэжэ байна гэхээр, һүдэн 2 жэлдэ мяханай үүлгэртэй үнэгэ, гүнжадһаа 120 тугал абаа. Тэдэһэн соһоо Н толгоһөн, ондоо ажахынуудта худалдаа. Эндэ малшаад Дамба Заяев, Баярта Цыдынов, Баяр Чимитов гэнгэд мүү өшгээр хүдэлгэ. Тинхэдэ эндэ ородон хүдэр томо болон орловскэ хатарша үүлгэртэй адуун үсхэбэрил-хэднэ. Тэдэһинье Баян-Даман Жигжитцыренов, Намжил Дахаевт эһгэд харууһадг.

Таряан ажахынь агроном Ендон Чимитдоржиев тол-гоһмо. Нютаг соогоо эгээд найдамтан, еһотойлүдэдэ гаран механизаторнууд Бата-Далай Цыденжапов, Дондок-Доржо Санжажанов, Ширап Сампилов, Содном Лагдапов, Даша-Дондок Цыренжапов, Нимбу Чимит-доржиев, Цыренжан Маладаев болон бусад 20 хүн суглуу-лагданхай.

Урдань совхоздо 300 һанса гаран хүн хүдэлжэ байгаа. Нингэдэ ерэхэдэ, олонхи зониншье, илангайа залуушууд ажалгүй, үмсынгоо үхэр мал хараад, заа зууха хартаа аба, ошон ургуулаад аэ, хоолоһгоо гэжэһэн. Зариманиншье юушье-гүй, хүшэн аба эжынгэ һөнсэ хараад һууха зон биди. Аил бүхэнгэй олон үхибүүд яжа байһаб, юугэ эдижэ, үмдэжэ һураһаб гэжэ һанахада, гайтай-хан даа. Зоной үдэр бүри толгой-гоо үбдэхөөх асуудал - мүнги, мүнги. Аил бүхэн газараа 5-6, 7-8 толгон мал барйжа байгааһинье һаа, гансал тэдэһингэ мяха худалдажа, хамаг хэрэгэ бүтээхын хэсүү. Ондоо мүнги олоо оруулаха арга, ажал үгы. Хажуугаарнь хамаг юумэн үнэгтэй боложол байха.

Хэды тингэһинье, бурханай ханраар, орон дэлхэйн үргэм-жөөр нотагайхимни гасалан хохидол, ехэ ядарал зоболон үгэнгэй хүндэ сагыс даһанай, ажахын бага багааршье хүд дээрэ түргэн гаража, хүтэжэ, хүн зондоо оодото түшэг тулгуури болоһон даа гэжэ залбархайһаа ондоо аргагүй.

М.НАМЖИЛОВ, ажалай ветеран.

Хэжэнгийн аймаг.

Авторай фото.

Угай малшан Д.Заяев

Ажахын бүхгалтер Ц.Х. Лагдапова

Мүнөө хүдэлжэ байһан бүлэг механизаторнууд

Адууһан Д.Заяев (баруун гар тээһэ)

Түрүү хаалишан ябаһан Б.Жамбалова

Нютагай ерэдүйн жэлдэ

2000 оной апрелин 1-нээ 110 тухэригэй хэмжээгээр тогтоогдоо лэн.

Буряад Республикын Президентын аргадаһан Зарлигуудар тус ставка 2000 оной ноябрийн 1-нээ, хэрэгтэй болохо мүнгэ зөөрийн олдоһон саһаа, тогтоогдоһон байгаа.

Гэбшье сүүдтэ баригдаһан мэдүүлгэ соо бүхы шатын бюджетүүдые бүридүүлгын болон гүйсэхэлгын асуудалуудые гуримшуулдаг, хүсэндөө байһан хуули ёһоной дүримүүд хараада абтаагүй гэжэ тэмдэглэж хэрэгтэй. 1-дхи разрядтай ставка тогтооһон федеральна хуулиин 4-дхи статья тус тус бюджетдээ түлэгдэдэг

Тийн республиканска бюджетдээ мүнгоор хангагдадаг социальна халбарини эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд дээшлүүлэгдэһэн салин хүлһеэ ноябрийн 1-нээ бэнэ, харин декабрийн 8-һаа абаха эрхэтэй болоо.

Энэ асуудалаар шотагай өөһэдын хүтэлбэрийн түлөөлэлгын зургаануудай шийдхэбэринүүд гол түлэб абтаагүй. Улаан-Үдэдэ хотын мэр республикын Президентын аргадаһан Зарлигуудай үндэрхоор захиралта гарганхай. Тэрэ захиралтаар хараалагдана гэбэл, шийтэ нэгэн тарифай сеткээр мүнгоор

И ВНОВЬ О НАПОГАН

Состоялась пресс-конференция в сборам по Республике Бурятия. Начальник отдела по налогу обложению Олег Михалев дал разъяснение по вопросу декларационной кампании, которая начинается с 1 января 2001 года.

В этом году было подано около 20.000 деклараций, что составляет 96 процентов. 800 деклараций представлены не вовремя, таким образом с них взыскано свыше 2 млн. рублей штрафа. Джидинский, Заиграевский, Еравнинский, Мухоршибирский районы обеспечили стопроцентную подачу деклараций.

Есть случаи снижения доходов необоснованное включение затрат документально неподтвержденных доходов. По результатам проверок в органы УФСНП РФ по Р для принятия правового решения направлено 29 материалов, возбуждено 14 уголовных дел.

Олег Михалев сообщил, что в последний день представления налоговые органы физическими лицами деклараций о доходах произведенных расходов бюджет 3 апреля 2001 года.

По всем вопросам, связанным декларацией консультации должны дать налоговые инспекторы.

В связи с введением второй части Налогового кодекса Российской Федерации с 1 января 2001 года вводятся социальные налоговые вычеты.

В частности с 1 января 2001 года плательщиками налога на добавленную стоимость являются индивидуальные предприниматели, перешедшие на упрощенную систему налогообложения в соответствии с Федеральным Законом от 29.12.1995 года № 222-ФЗ «Об упрощенной системе налогообложения, учета и отчетности для субъектов малого предпринимательства».

Организации, перешедшие на упрощенную систему налогообложения, с 1 января 2001 года и до того, не будут являться плательщиками НДС.

Об этом необходимо проконсультироваться по месту жительства.

Эльвира ДАМБАЕВА

ПРОФСОЮЗУДАЙ ХҮТЭЛБЭРИЛЭГШЭД ХЭНЭЙ АША ТУНА ХАМГААЛНАБ?

Профсоюзуудай хоёр рескомундайд хүтэлбэрилэгшэд бюджетдэй хүдэлмэрилэгшэдэй салин хүлһэ 20 процентээр дээшлүүлхые хараалһан Буряад Республикын Президентын Зарлигые сүүдээр буруушаһан тухай элдэб һанамжанууд хэлэгдэнэ. Тохёолдоһон байдалые тодруулаха гуйлтатайгаар бидэ Буряад Республикын Президентын Гүрэнэй-хуули ёһоной управлениин дарга М.А.Магомедова хандаабди.

Үнэхөөрөөшье һуралсалай болон эрдэм ухаанай хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай болон элүүрые хамгаалгын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай рескомунда «Бюджетдэй эмхинүүдэй салин хүлһэ гуримшуулаха тухай» Буряад Республикын Президентын 1999 оной майн 14-нэй 119-дхи Зарлигые (Президентын 1999 оной августын 9-нэй 179-дхи Зарлигай найруулгаар) болон «Бюджетдэй эмхинүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй салин хүлһэ түлэгийн Нийтэ нэгэн тарифай ставкануудые (окладуудые) дээшлүүлэхэ тухай» Буряад Республикын Президентын 2000 оной августын 1-нэй 168-дхи Зарлигые «Бюджетдэй эмхинүүдэй салин хүлһэ гуримшуулаха тухай» федеральна хуулида (саашаа федеральна хуули) харшалаа гэжэ мэдэрхэ тухай заргаатайгаар республикын Верховно Сүүдтэ хандаһан байна. Эдэ Зарлигуудтай зохиладуулан, бюджетдэхидэй салин хүлһые байгша оной ноябрийн 1-нээ 20 процентээр дээшлүүлэхэ гэжэ хараалагдаа лэн. Декабрийн 8-да сүүдэй заседани боложо, энэ заргаар абтаһан шийдхэбэри декабрийн 18-да хүсэндөө ороо.

Нийтэ нэгэн тарифай сеткээр мүнгоор хангагдадаг хүдэлмэрилэгшэдэй салин хүлһэ түлэгийн талаар нэгэдэхи разрядтай ставка Буряад Республикын Президентын Зарлигаар тогтоогдожо болохогүй, юүндэб гэжэдэ, тус асуудал федеральна хуулиин эрхэ мэдэлдэ ородог гэжэ сүүд тэмдэглэдэ, зарлигы хангаһан байна. Федеральна хууляар тус ставка

трансфертнүүдэй, субсидинуудай мүнгэ зөөриһөө тус ставка түлэгдэдэг гэжэ хараалаа лэн. 2000 оной федеральна бюджетт 1999 оной декабрь соо баталагдаһан гэжэ мэдэгдэт. Тус хуулиин 45-дахы статья бүри тэрэ оной декабрь һарада Федерациин субъектнүүдтэ мүнгэн сагай туһаламжын хэмжээе баталаа лэн. 2000 оной апрелин 1-нээ салин хүлһэнэй дээшлүүлэгдэһэн ушарһаа тус статьяе федеральна хуули гаргагшад саашаада хубилгаагүй, тийн апрелин 1-нээ дээшлүүлэгдэһэн салин хүлһэ түлэхэ мүнгэ зөөри федеральна бюджетдээ табигдаагүй.

Өөрынгоо бюджетдээ мүнгэ зөөри олохо гэжэ оролдон, республика иматгал 2000 оной ноябрийн 1-нээ энэ асуудал шийдхэжэ шадаа. Сүүдшье энээнине зүбшөөгөөд, федеральна тус хуулине бээлүүлгэ түлбэринүүдые хэдэг территориянуудай бюджетүүдэй байдалһаа дулдыдаага гэжэ заагаа. Салин хүлһэ дээшлүүлэхэ тухай шийдхэбэри сан жасын тус тус жэлэй республиканска бюджет тухай Буряад Республикын Хуулида хубилалта, нэмэлтнүүдые оруулаһанай үндэрхоор бүридүүлэгдэхэ ёһотой.

Тэрэшэлэн 1-дхи разрядтай 110 тухэригэй ставкаар салин хүлһэ түлэхэ, мүн шотагай бюджетүүдтэ мүнгоор хангагдадаг хүдэлмэрилэгшэдэй салиныгье 1,2 дахин дээшлүүлгэ иматгал муниципальна байгуулгын бюджетдые баталһан шийдхэбэридэ хубилалтануудые, нэмэлтнүүдые оруулаха тухай шотагай өөһэдын хүтэлбэрийн түлөөлэлгын зургаанай шийдхэбэрийн хүсэндөө ороһон саһаа хүсэдүүлэгдэхэ болоо.

Тиймэ болохоорой Нийтэ нэгэн тарифай сеткээр мүнгоор хангагдадаг хүдэлмэрилэгшэдэй салин хүлһэ дээшлүүлхые хараалһан «2000 оной республиканска бюджет тухай» Буряад Республикын Хуулида хубилалтануудые, нэмэлтнүүдые оруулаха тухай» Хуули декабрийн 8-һаа - албанай ёһоор толилогдоһон саһаа хүсэндөө ороо.

хангагдадаг хүдэлмэрилэгшэдэй салин хүлһые ноябрийн 1-нээ дээшлүүлэхэ болоо.

Муниципальная байгуулга бүхэндэ салин хүлһэ дээшлүүлэхэ болзор энээнине баталан һайшааһан шотагай өөһэдын хүтэлбэрийн түлөөлэлгын зургаануудай тогтоолуудай абтаһан болзорнуудар тодорхойлогдохо.

Тохёолдоһон эрхэ байдал ондо ондоо шатын - республиканска, муниципальна, бүри ондо ондоо районуудай бюджетүүдтэ мүнгоор хангагдадаг хүдэлмэрилэгшэдые тийн бэнэ байдалда табиһан болоо.

Бюджетдэй бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй салин хүлһэ республика соо нэгэ болзорто дээшлүүлэхын тула Президентын эдэ Зарлигууд абтаһан байгаа бишуу. Тийн профсоюзуудай рескомундайд, сүүдтэ тэдэнине түлөөлһэн адвокатуудай энэ асуудалай орсоо хүсэд ойбоһонгүй, ажалшадан эрхэнүүдые хамгаалнабди хэһэнгэли, республикын бюджетдэй халбарини хэдэ хэдэн бүлэгүүдэй салин хүлһэ дээшлүүлгын болзори, нэгэн гэбэл, зориюута, үгы гэбэл, ойлгомторгүйгөөр хойшооуулархиһанһинь харамтай.

Эсэстэй профсоюзуудай рескомундайд багшануудай, врачнуудай аша туһые хамгаалхын орондо тэдэнине, республикын Президентын болон Правительствын хараалагдаһанда орхуодо, бүри дорой байдалда оруулархиба ха юм.

Республиканска, хотын гү, али муниципальная бусадшье байгуулгын бюджетүүдтэ мүнгоор хангагдадаг ушарһаа дулдыдангүйгөөр, бюджетдэйхидэй салин хүлһэ дээшлүүлэхэ нийтэ болзор тогтоохо талаар хүдэлмэри Правительство мүнөө үедэ ябуула.

Дээрэ хэлэгдэһэнһээ уламжалаһан, Буряад ороной профсоюзууд хэнэй аша туһа хамгаална гэһигэ нэгэн асуудал табимаар байна.

Людмила ТРЕТЬЯКОВА, («Бурятия» газет).

ДЭЛХЭЙ ДҮҮРЭН ДЭЛГЭРНЭН ТАХАЛ...

Бүхы дэлхэй дээрэ 50 млн. хүн ВИЧ-инфекцитэй, гэдэгийн 16 миллион зон наһа барһа. 1 минута соо 6 хүн наһа барһа, 12 хүндэ энэ үбшэн халдана.

Анха түрүүшынхнээ энэ үбшэн хуулиин ёһоор бии гэжэ тоологдоһонһоо хойшо хорёод жэл үнгэрөөшье наа, СПИД үбшэн хэлэи, аюулай үбшэн гэжэ тоологдоно.

Буряад Республикын Госсанэидидакторой түбэй ахамад ирелэн оролгоно **Любовь Комендановна НОМНОЕВА-ТАИ** энэ аюулай үбшэн тухай хоорондоо бидэ.

Асуудал: **ВИЧ-инфекцие ХХ зуун жэлэй тахал (чума) гэдэг. Та энээнине зүбшөөнэ гү?**

Харюу: Тон аз зүб хэлэгдэнэ. ВИЧ-инфекци гэжэ нэрлэгдэһэн энэ халдабарита үбшэн ХХ зуун жэлэй эсэсэй ехэл аюулай ушар болоо. СПИД-һээ хохидолго хадаа хоёр дэлхэйин дайнай хохидолтой адли.

СПИД үбшэн дайнд дажар шэнги гэнтэ хүн түрэлтэндэ довтолоон ороод, урагшаа алхалап, шэнэ шэнэ гүрэнүүдые болон түбинүүдые дайража байна.

Российн Федерациин Элүүр

энхын министрствын ГСЭН-эй мэдээсэлээр 1999 ондо түбин дэлхэй дээрэ 5,6 млн хүндэ энэ үбшэн халдаа, 210 гүрэндэ СПИД үбшэн бии гэжэ тэмдэглэгдэнэ. Энэ халдабарита үбшэн Россияны бии, 1999 ондо урда бүхы жэлүүдтэ 1,7 дахин олон ВИЧ-инфекцитэй зон элрүүрэгдэе. Эгээл олон СПИД үбшэнгэн Москвада, Санкт-Петербургда, Московско, Калининградска, Эрхүүгэй, Ростовско, Тверскэ, Нижнегородско, Тюменскэ, Челябинска область-нуудта, Краснодарай хизаарта, Ханты-Мансийска округто гэжэ тоологдоно.

Буряад Республика дотор 2000 ондо ВИЧ-инфекцитэй зон үнгэрһэн жэлүүдтэ орходоо 5 дахин олон боложо байна гэжэ элрүүрэгдэнэ.

ВИЧ-инфекциин дэлгэрэлгэ ехэ хохидолтой, арад зоной байдалда ехэ хойшололтой ябадал. Тиймһээ СПИД үбшэн тэрэнэй хойшололнууд - бүхы хүн түрэлтэнэй аюул болоо. Арад зон, олонинтэ ВИЧ-инфекцитэй тэмсэлдэ бодонхой. Манай республикада «Анти-СПИД гэрэн программа байгуулаха тухай» Президентын зарлиг гаранхай.

Асуудал: **Энэ вирус хаанаһаа бии болооб?**

Харюу: ВИЧ-эй генетическэ

бангуулгын анализай ёһоор вирус хүн түрэлтэнэй популяци соо хахад зуун жэлэй саана бии болоһон байна. Энээнэй гэршэлгэ 1959 ондо наһа барһан морягай шуһанай сывороткэ соо ВИЧ-инфекци олдоһон юм. ВИЧ-инфекциин генетическэ байгуулга харьтанһанай иммунодефициттэй вирусэй нэгэ түрэлэй гэжэ харуулаа. Нэгэдэхи ба хоёрдохы тийн ВИЧ «о» группын вирус гэжэ илгаруулагдадаг. Дэлхэй дээрэ ехэ үргэнөөр дэлгэрһэн нэгэдэхи группын ВИЧ-инфекци 10 ехэ тин болон хубаардаг: А, В, С, Д... «В» тийнэй вирус лимфоцитта һайнаар үлдэдэг, харин энтимпальна клеткэ соо муугаар үлдэдэг, тиймһээ ехэнхидэ наркоманууд болон гомосексуалистууд халдадаг. «А» вирус энтимпальна клеткэ соо һайн үлэжэ, гетеросексуальна популяци халдахадаг.

Хоёрдохы, нэгэдэхи вирус нагаатай, тиймһээ эмшэлгэ гэмшье ондоо байха. Вирус О хоморой африканска вирус.

СПИД үбшэ аргаха эм дом бэлдэхын, ехэ хүндэ, бэрхэ шээлтэй Юүндэб гэжэдэ, ВИЧ-инфекци ондоо боложо, хуонжа байдаг. Ондоо болохо бүхэндөө хэсүү болодог заншалтай юм. Эсэстэй вирус ехэ хүсэтэй.

эмшэлгэгдэ диндэлэггүй, хүнэй лимфоузел таһална, иммууна системнй паралич болоно. Энээнэй хүнэй үхэл гэмшэ.

Асуудал: **ВИЧ-инфекциин шийжэ, гэмдэй ямар бэй?**

Харюу: Инфицированна хүнүүдтэй 20-50% халдаһа наһагаа удаа хоёр һарын туршда анхорада гэхэ гү, али халуурага нэгэ үдэрһөө хоёр һара болодог үншгэдэг. Энэ үедэ булшархай (лимфоузел) томо

болодог, хоолой үбдэдэг, бидээрэ энэргэнээн (сынь) бид болодог, заримдаа энцефалит шийжэтэй байдаг. Нэгэ, хоёр долоон хоногой үнгэрхэдэ шуһанда ВИЧ-инфекци элрүүрэгдэдэг. Нэгэ хэдэ жэл үнгэрһэн хойно зарим зон ошпортунистическэ инфекци бии боложо, ажал хэжэ ашадалгүй, юүмэ мартадаг, энээнэй шуһал буурдаг.

Асуудал: **Ямар аргаар, ямар ВИЧ-инфекци халдадаг гэжэ?**

Харюу: Эгээл ехээр ВИЧ-инфекциин халдаха гол аргаар энэ эмнэй харилсаан боло Хоёрдохы арга - үбшэн эхэл үбшэн хүүүд гарана. Гурбада арга - инфицированна маририалһаа эмшэлэлгын үе парамедицинскэ ба ёһолоо оролсолгын үедэ халдаа Россияда ВИЧ - үбшэн халдаха арга - һудаһа руу наркотик оруулаага болоно. Он болодог наркоманууд дунда ВИЧ-инфекци үншээрүүрэгдэггүй байгаа.

Асуудал: **Ямар наркотик хэрэглэгдэжэ, ВИЧ-инфекци халдабарита ехэ нүдөө болоно?**

Харюу: 1999 он хүртэ Россияда ошум хэрэглэһэн болодог наа, 1999 ондо үбшэн халдаха ушар ехэнхэ геронийһаа болоно. Иланг хамтын ширин, зүү хэрэглэжэ ВИЧ-инфекци үргэнөөр дэлгэрнэ.

Ц.НАЦЦАЛ

8 ПОНЕДЕЛЬНИК

ОРТ

09.00 Новости
09.20 Фильм «Д'Артаньян и три мушкетера». 3-я серия
10.40 «Дисней-клуб»: «Аладдин»
11.05 Пока все дома
11.45 Мультсериал «Незнайка на Луне»
12.10 Веселые истории в журнале «Ералаш»
12.25 Фильм «Золотое путешествие Синдбада»
14.10 Седьмое чувство
15.00 Звезды танца на ОРТ
16.00 Новости (с сурдопереводам)
16.15 «Дисней-клуб»: «Чип и Дейл»
16.45 Людмила Гурченко. Юбилейный концерт «Прощай, двадцатый...»
19.00 Вечерние новости (с сурдопереводам)
19.20 «Пираты XX века». Спецрепортаж
19.45 Джулия Робертс выходит замуж за миллионера в фильме «Красотка»
22.00 Время
22.40 Возвращение монстра в триллере «Хищник-2»
00.40 «Сидней и не только...» Спортивные итоги 2000 года

01.10 Марина Влади в знаменитом фильме «Колдунья»

РТР

09.30 Мультфильмы
10.15 Фильм - детям. "Сказка о царе Салтане"
11.40 Доброе утро, страна!
12.30 "Аншлаг" и Ко
13.35 С. Жигунов, Д. Харатьян в х/ф "Виват, гардемарины!"
16.00 Вести
16.20 Диалоги о животных
17.25 Вокруг света
18.25 Два рояля
19.25 Сам себе режиссер
19.55 О. Кабо, А. Иншаков в боевике "Крестоносец"
22.00 Вести
22.20 "Аншлаг" и Ко
23.30 Ч. Хаматова, А. Абдулов в х/ф "Рождественская мистерия"

01.10 "Звездная ночь" в Камергерском

ТВНКОМ

09.00 Телемаркет
09.20 Недвижимость
09.30 Первые лица
10.00 М/с "Приключения Пинокио"
12.00 Т/с "Альпийская академия"

12.30 Приключения: "Неприятности с обезьянками"
14.30 Д/с "Истории богатых и знаменитых"
15.00 Сказка "Ланселот - хранитель времени"
17.00 Музыкальные поздравления
18.00 Комедия "Дела Лоховского!"
19.15 Телемаркет
19.30 Т/с "Одиссея", 1 с
20.30 Вечер юмора
21.00 Автоэкспресс
21.30 Скрытой камерой
22.10 Титаны рестлинга на ТНТ
23.15 Музыкальная программа
23.30 Хит-парад на ТНТ
24.00 Драма "Спящий брат" (Германия)

АРНГ УС

09.00 М/ф "Снежная королева"
10.00 Х/ф "Семейный отпуск на Рождество"
11.50 Поздравления
12.00 Х/ф "Король Артур в поисках приключений"
13.30 Дорожный патруль
13.45 День за днем...
15.20 Формула успеха
15.40 Шоу Бенни Хилла
16.40 Мультфильм

17.15 Про любовь
17.45 Победоносный голос верующего
18.15 ТЦ "ТҮМЭР МОРИН" предлагает...
18.20 Музыкальный подарок
18.50 Все в сад!
19.10 Знакомые незнакомки
19.35 Формула успеха
19.55 Х/ф "Бэтмен возвращается"

ОТВ

09.00 Т/с "Бeverли Хиллз 90210"
10.00 Музыка на СТС
10.30 Т/с "Путешествия в параллельные миры"
11.25 Товарный ряд
17.00 Скуби Ду
17.30 М/с "Супермен"
18.00 Т/с "Рыцарь дорог"
19.00 Док. фильм
19.30 Клип-презент
20.00 Год медведя
21.00 Star Trek - Звездный путь
22.00 Х/ф "Назад в будущее-3"

НТВ

08.00 Сегодня
08.15 А. Баталов в х/ф "Три толстяка"

10.00 Сегодня
10.15 Г. Вицин в комедии "Она вас любит"

11.45 Мультфильм
12.00 Сегодня
12.30 Т/с "Приключения Шерлока Холмса и доктора Ватсона"
15.15 Мультфильм
15.25 Без рецепта
16.00 Сегодня
16.30 Большие родители
17.00 Футбольный клуб
17.55 Т/с "Она написала убийство"

19.00 Сегодня
19.40 О. Остроумова, М. Евдокимов в комедии "Не валяй дурака"

21.35 Профессия - репортер
22.00 Сегодня
22.45 Женское счастье

РАДИО

6.12 «Земля родная». Радиожурнал
6.37 Актуальное интервью
7.12-7.20 Информация, объявления
7.20 Программа «Анфас».
7.40-8.00 Радиостудия «Биракан». Радиожурнал «Мир Севера»

ОПТОВО-РОЗНИЧНЫЙ ЦЕНТР "БАЙКАЛ"

Бельевой трикотаж (детск., взросл.) г. Москва
Музыкальные инструменты: балалайки, трюки х/б, дутское, виолончель, колодки х/б, и/ш. г. Москва, г. Смоленск
Колодки и/ш. 3 видов, г. Москва, г. Смоленск
Колодки гитарные, женские, г. Москва, г. Смоленск
Колодки х/б детские (нес. размеры), г. Москва, г. Смоленск
Полки х/б, и/ш детские, мужские, г. Санкт-Петербург
Рентулы детские, женские, г. Москва
Свитеры вязаные, г. Омск, детск., жен. и муж., с мехом
Обувь кожаная детская, мужская, женская
Свитера вязаные, г. Москва
Ботинки и ботинки зимние мужские, с искусственным и натуральным мехом, г. Новосибирск
Свитера женские, 15 моделей, г. Челябинск, г. Новосибирск
Свитера зимние на девочках и мальчиках

Image of a house with text: Тепло-Уют-Комфорт ДЕКАБРЬ

Зимний сезон на Верхней Березовке
* В дни школьных каникул со 2 декабря 2000г. организован заезд детей с родителями по любой форме оплаты.
Проезд авт. №8, ост. «Дом отдыха»

9 ВТОРНИК

ОРТ

07.00 Телеканал «Доброе утро»
10.00 Новости
10.15 «Воздушные замки». Сериал
11.15 Что? Где? Когда? 25 лет в эфире. Финал
13.00 Новости
13.15 Телеканал «Добрый день»
14.10 Приключенческий фильм «Мушкетеры двадцать лет спустя» 1-я серия
15.30 Документальный детектив. «Возвращение Богоматери. Дело 1992 года»
16.00 Новости
16.20 Царь горы
16.45 ...До шестнадцати и старше
17.20 Мультсериал «Покемон»
17.45 Веселые истории в журнале «Ералаш»
17.55 «Воздушные замки». Сериал
19.00 Вечерние новости (с сурдопереводам)
19.15 Сериал «Все путешествия команды Кусто». «Сумерки над Аляской»
19.55 Как это было. «Золото советского футбола. 1956 год»
20.40 Унесенные ветром в сериале «Скарлетт». 1-я серия
21.45 Спокойной ночи, малыши!
22.00 Время
22.40 Ролан Быков и Леонид

Куравлев в фильме «Свадебный подарок»

00.10 Программа «Цивилизация»
00.45 Ночные новости
01.10 Приключенческая комедия «Баффи»

РТР

07.40 Утро Бурятии
08.00, 09.00, 10.00, 11.00 Вести Россия!
08.30, 09.50, 10.30 Доброе утро, Россия!
08.35, 09.15 Семейные новости
08.50, 10.50 Городские новости
09.25 Бюро вопросов, бюро ответов
11.15 Мультфильм
11.35 Телепузики
12.00 Т/с "Мануэла"
13.00 Вести
13.30 Т/с "Санта-Барбара"
14.20 Что хочет женщина?
15.00 Старая квартира
16.00 Вести
16.30 Т/с "Селеста"
17.20 Т/с "Луиза Фернанда"
18.15 М/с "Том и Джерри"
18.25 Т/с "Друзья-2"
19.00 Вести

БГТРК

19.00 Международный фестиваль телепрограмм для детей и подростков. "Стася - Красная Шапочка". СГТРК г. Екатеринбург
19.10 "Улгуур"
19.40 Енo заншалай хэшээл. Дабаатын дунда нургуули
19.55 День покупок в КСК
20.00 Байгал
20.15 Рек-тайм - время Вашей рекламы!
20.25 Музыкальный подарок
20.30 Тайзан. Россин габьяата

артист Доржо Сультимов
20.55 Позиция
21.15 Рек-тайм - время Вашей рекламы!

21.30 Республиканские новости
21.50 Гороскоп и прогноз погоды на завтра

РТР

22.00 Вести
22.30 Подробности
22.50 Х/ф "Пираты" (Италия)
01.00 Вести
01.30 Мир сегодня-II
01.40 Т/с "Профиль убийцы"
02.35 Мужчина и женщина. П. Дашкова

ТВНКОМ

09.00 Т/с "Марисоль"
10.00 Из жизни женщины
10.30 Т/с "Одиссея", 1 с
11.25 Магазин на диване
11.35 Х/ф "Запах лаванды"
13.00 Телемаркет
13.50 Недвижимость
14.00 Домашний зоопарк
14.10 Телемагазин
14.30 Т/с "Сан-Тропе-2"
15.30 М/с "Волшебник Изумрудного города"
16.00 Т/с "Приключения швейцарской семьи Робинсон"
16.30 Т/с "Власть желания"
17.30 Д/с "Служба спасения животных"
18.00 Т/с "Я люблю Люси"
18.30 Из жизни женщины
19.00 Музыкальные поздравления
19.30 Т/с "Одиссея"
20.30 Семь строк. Сейчас
20.40 Телемаркет
21.00 Т/с "Дерзкие и красивые"
21.20 Семь строк. Недвижимость

21.30 Драма "Мона Лиза"
23.55 Телемаркет
00.10 Страсти по Соловьеву
00.45 Т/с "Такая разная Трейси"
01.25 Глобальные новости

АРНГ УС

09.00 Д/с "Самые громкие преступления XX века"
10.00 Дорожный патруль
10.15 Х/ф "Летучая мышь", 1 и 2 с
17.00 Петерс поп-шоу
17.30 Дорожный патруль
17.45 Победоносный голос верующего
18.15 ТЦ "ТҮМЭР МОРИН" предлагает
18.20 Музыкальный подарок
18.55 Концерт Алсу
20.10 Формула успеха
20.30 Т/с "Тропиканка"
21.25 ТЦ "ТҮМЭР МОРИН" предлагает
22.30 Формула успеха
22.50 Триллер "Крокодил"

ОТВ

09.00 Т/с "Бeverли Хиллз 90210"
10.00 Музыка на СТС
10.30 Т/с "Путешествия в параллельные миры"
11.25 Товарный ряд
17.00 Скуби Ду
17.30 М/с "Супермен"
18.00 Т/с "Рыцарь дорог"
19.00 ОТВ представляет
21.00 Star Trek - Звездный путь
22.00 Х/ф "Мираж"

НТВ

08.00 Сегодня
08.55 Т/с "Она написала убийство"
10.00 Сегодня
10.25 Т/с "Любовь и тайны Сансет-Бич"

12.00 Сегодня
12.30 Т/с "Приключения Шерлока Холмса и доктора Ватсона"

14.00 Сегодня
14.30 Старый телевизор
15.40 Свидетель века
16.00 Сегодня
16.30 Т/с "Элен и ребята"
17.35 Впрок
17.45 Т/с "Страсти"
18.40 Криминал
19.00 Сегодня
19.40 Т/с "Скорая помощь"
20.40 Забытый полк
21.25 Профессия - репортер
22.00 Сегодня
22.45 Тушите свет
22.55 Боевик "Возвращение Титаника"
24.00 Сегодня в полночь
00.30 Антропология

РАДИО

6.12-7.00 Программа «Утро Бурятии»
7.12 Информация, объявления
7.30 «Новый год. Новый век. Новое тысячелетие». Беседа с министрами образования и науки республики, доктором педагогических наук С.Д.Намсараевым.
7.45-8.00 Передача «Орьёл» «Вершина»
12.00-12.10 Дневной выпуск новостей
19.12 Республиканские известия
19.27 Объявления
19.30 Республиканские известия
19.45-20.00 «Радиобиблиотека». Отрывок из новой книги А.Лыденова «Тохорюудай бусалган» «Возвращение журавлей»

10 среда

ОРТ

07.00 Телеканал «Доброе утро»
 10.00 Новости
 10.15 «Воздушные замки». Сериал
 11.15 Сериал «Скарлетт». 1-я серия
 12.15 Сериал «Все путешествия команды Кусто». «Сумерки над Аляской»
 12.45 Веселые истории в журнале «Ералаш»
 13.00 Новости
 13.15 Телеканал «Добрый день»
 13.55 «Мушкетеры двадцать лет спустя». 2-я серия
 15.20 Как это было. «Золото советского футбола. 1956 год»
 16.00 Новости
 16.20 Зов джунглей
 16.45 ...До шестнадцати и старше
 17.20. Мультсериал «Покемон»
 17.45 Веселые истории в журнале «Ералаш»
 17.55 «Воздушные замки». Сериал
 19.00 Вечерние новости (с сурдопереводом)
 19.15 Сериал «Все путешествия команды Кусто». «Акулы»
 19.55 Человек и закон
 20.40 Сериал «Скарлетт» 2-я серия
 21.45 Спокойной ночи, малыши!
 22.00 В р е м я Информационный канал
 22.50 Робин Уильямс в фильме «Куда приводят мечты»

00.55 «Виктор Цой. Посвящение. Кинопробы...»
 Концерт в «Олимпийском». Часть 1-я
 01.40 Ночные новости
 02.10 Приключенческая комедия «Баффи»
РТР
БГТРК
 07.40 Утро Бурятии
РТР
 08.00, 09.00, 10.00, 11.00 Вести
 08.30 Доброе утро, Россия!
 08.35, 09.15 Семейные новости
 08.50, 10.50 Городские новости
 09.25 Бюро вопросов, бюро ответов
 09.50, 11.15 Черным по белому
 10.30 Подробности
 11.20 Дежурная часть
 11.35 Телепузики
 12.00 Т/с «Мануэла»
 13.00 Вести
 13.30 Т/с «Санта-Барбара»
 14.20 Что хочет женщина?
 15.00 Старая квартира
 16.00 Вести
 16.30 Т/с «Селеста»
 17.15 Т/с «Луиза Фернанда»
 18.10 М/с «Том и Джерри»
 18.25 Т/с «Друзья-2»
 19.00 Вести
БГТРК
 19.30 Мультфильм
 19.40 Международная фестиваль телепрограмм для детей и подростков. «Окно Сережи Басалаева»
 19.55 День покупок в КСК
 20.00 Байгал
 20.15 Рек-тайм
 20.25 Түдэб баабайнда
 20.50 Зурхай
 20.55 Из цикла «Люди XXI века». Николай Казанцев
 21.15 Рек-тайм
 21.30 Республиканские новости

21.50 Гороскоп
РТР
 22.00 Вести
 22.30 Подробности
 22.50 Х/ф «Пираты», 2 с
 00.50 «Обо всем!». Семен Альтов
 01.00 Вести
 01.30 Мир сегодня-II
 01.40 Т/с «Профиль убийцы»
 02.30 О. Мути в комедии «Не говорите даме нет»
 04.05 Дежурная часть
ТВНКОМ
 09.00 Т/с «Марисоль»
 10.00 Из жизни женщины
 10.30 Т/с «Одиссея»
 11.25 Магазин на диване
 11.35 Х/ф «Мэл»
 13.30 Телемаркет
 13.50 Недвижимость
 14.00 Телемагазин
 14.30 Т/с «Сан-Тропе-2»
 15.30 М/с «Волшебник Изумрудного города»
 16.00 Т/с «Приключения швейцарской семьи Робинсон»
 16.30 Т/с «Власть желания»
 17.30 Д/с «Служба спасения животных»
 18.00 Т/с «Я люблю Люси»
 18.30 Из жизни женщины
 19.00 М у з ы к а л ь н ы е поздравления
 19.30 Т/с «Одиссея»
 20.30 Семь строк. Сейчас
 20.40 Телемаркет
 20.55 Недвижимость
 21.00 Т/с «Дерзкие и красивые»
 21.20 Семь строк
 21.30 Комедия «Напиши роман»
 24.00 Телемаркет
 00.15 Страсти по Соловьеву
 00.50 Т/с «Такая разная Трейси»
 01.30 Глобальные новости

АРНГ УС

07.00 Новости
 07.25 Дорожный патруль
 07.45 Мультфильм
 08.10 Т/с «Женаты... с детьми»
 08.45 Т/с «Тропиканка»
 09.40 Т/с «Первая волна»
 10.40 Х/ф «Суперлес»
 17.00 Петерс поп-шоу
 17.30 Дорожный патруль
 17.45 Победоносный голос верующего
 18.15 ТЦ «ТҮМЭР МОРИН» предлагает
 18.20 Музыкальный подарок
 19.00 То, что надо!
 19.30 Формула успеха
 19.50 Дорожный патруль
 20.00 Бис
 20.30 Т/с «Тропиканка»
 21.35 Я сама
 22.35 ТЦ «ТҮМЭР МОРИН» предлагает
 22.40 Формула успеха
 23.00 Х/ф «20000 лье под водой», 1 с
ОТБ
 09.00 Т/с «Бeverли Хиллз 90210»
 10.00 Музыка на СТС
 10.30 Т/с «Путешествия в параллельные миры»
 11.25 Товарный ряд
 17.00 Скуби Ду
 17.30 М/с «Супермен»
 18.00 Т/с «Рыцарь дорог»
 19.00 ОТБ представляет
 21.0 Star Trek - Звездный путь
 22.00 Х/ф «Сладкое зелье»
НТВ
 06.00 Сегодня
 08.55 Забытый полк
 09.45 Мультфильм
 10.00 Сегодня
 10.20 Т/с «Скорая помощь»
 11.10 Т/с «Любовь и тайны»

Сансет-Бич"
 12.00 Сегодня
 12.30 Т/с «Приключения Шерлока Холмса и доктора Ватсона»
 14.00 Сегодня
 14.35 Среда
 15.00 Старый телевизор
 15.40 Свидетель века
 16.00 Сегодня
 16.30 Т/с «Элен и ребята»
 17.35 Впрок
 17.45 Т/с «Страсти»
 18.40 Криминал
 19.00 Сегодня
 19.40 Т/с «Скорая помощь»
 20.40 Совершенно секретно
 21.30 Профессия - репортер
 22.00 Сегодня
 22.45 Тушите свет
 22.55 Боевик «Возвращение Титаника»
 24.00 Сегодня
 00.30 Антропология

РАДИО

6.12-7.00 Программа «Утро Бурятии»
 7.12 Объявления
 7.20 Программа «Выбор»
 7.40-8.00 Передача «Тоонто нутаг». В передаче принимают участие член Совета старейшин, председатель Совета Национальностей РБ при Президенте Республики Бурятия Д.Ч.Боросгоев и лекарь-массажист центра Восточной медицины Б.Мардаев
 12.00-12.10 Дневной выпуск «Короткой строкой»
 19.12 Республ. известия (на бур.яз.)
 19.27 Объявления
 19.30 Республ. известия (на русск.яз.)
 19.45-20.00 Передача на бур.яз.

УВАЖАЕМЫЕ СЕЛЬЧАНЕ!

ООО «ЦАРМ», являясь региональным представителем НПО «ТУРБОТЕХНИКА», производит капитальный ремонт турбокомпрессоров и ИПП по переменной технологии производства турбокомпрессоров следующих марок: ТКР-АН, ТКР-БЭН, ТКР-8 ЭС-Е, ТКР-ПНН, ТКР-11800, ИПП-32У, 32-2, 50У, 50-2, 100, 101.
 Вы получите добротную продукцию с гарантией, как у завода-производителя, без задержек, при этом сэкономите от 30 до 40% денежных средств.

Надежные запчасти так же выпускает кормоземельчиками с производительностью 180-200 кг всех видов кормовых растений (кормовая курашка, дробилка и т.д.).
 Кормоземельчик выпускает для домашнего хозяйства «Лучшие товары Бурятии». Производит ремонт карбюраторных двигателей всех видов, рывочку блоков, пилы, шлифовку кулачков, аргоновую сварку, и изготавливает резинотехнические, пластмассовые изделия на заказ, изготавливает кузова, фургоны для грузовых автомашин.

Наши телефоны: 22-26-19, 22-25-17.
 По кормоземельчикам: 22-26-19, 22-25-17.
 «Агролизинг»-21-33-75.

11 четверг

ОРТ

07.00 Телеканал «Доброе утро»
 10.00 Новости
 10.15 «Воздушные замки». Сериал
 11.15 Сериал «Скарлетт». 2-я серия
 12.15 Сериал «Все путешествия команды Кусто». «Акулы»
 12.45 Веселые истории в журнале «Ералаш»
 13.00 Новости
 13.15 Телеканал «Добрый день»
 13.55 «Мушкетеры двадцать лет спустя». 3-я серия
 15.20 Человек и закон
 16.00 Новости
 16.45 ...До шестнадцати и старше
 17.20 Мультсериал «Покемон»
 17.45 Веселые истории в журнале «Ералаш»
 17.55 «Воздушные замки». Сериал
 19.00 Вечерние новости (с сурдопереводом)
 19.15 Сериал «Все путешествия команды Кусто». «Вслед за желтой рекой»
 19.55 А.Гордон и В.Соловьев в программе «Процесс»
 20.40 Сериал «Скарлетт» 3-я серия
 21.45 Спокойной ночи, малыши!
 22.00 В р е м я Информационный канал
 22.50 Владимир Ильин в авантюрной комедии «Меняли»
 23.35 Президент Италии

К Чампи в программе «Формула власти»
 01.05 Ночные новости
 01.30 Приключенческая комедия «Баффи»
РТР
БГТРК
 07.40 Утро Бурятии
РТР
 08.00, 09.00, 10.00, 11.00 Вести
 08.30, 10.40 Доброе утро, Россия!
 08.35, 09.15 Семейные новости
 08.50, 10.50 Городские новости
 09.25 Бюро вопросов, бюро ответов
 09.50, 11.15 Черным по белому
 10.30 Вестник таможи
 11.20 Дежурная часть
 11.35 Телепузики
 12.00 Т/с «Мануэла»
 13.00 Вести
 13.30 Т/с «Санта-Барбара»
 14.20 Что хочет женщина?
 15.00 Старая квартира
 16.00 Вести
 16.30 Т/с «Селеста»
 17.20 Т/с «Луиза Фернанда»
 18.10 М/с «Том и Джерри»
 18.25 Т/с «Друзья-2»
БГТРК
 19.00 Мультфильм
 19.25 Три, четыре
 19.50 Совет да любовь
 20.00 Байгал
 20.15 Рек-тайм
 20.25 Элитэ эрдэмтын габьяа. Нима Цырендондоковой дурасхаалда
 20.50 Горячая линия
 21.15 Рек-тайм
 21.30 Республиканские новости
 21.50 Гороскоп
РТР
 22.00 Вести

22.30 Подробности
 22.50 Х/ф «Пираты», 3 с
 00.45 «Обо всем!». Семен Альтов
 01.00 Вести
 01.30 Мир сегодня-II
 01.40 Т/с «Профиль убийцы»
 02.35 Дежурная часть
 02.45 Горячая десятка
ТВНКОМ
 09.00 Т/с «Марисоль»
 10.00 Из жизни женщины
 10.30 Т/с «Одиссея»
 11.25 Магазин на диване
 11.35 Комедия «Напиши роман»
 13.00 Телемаркет
 13.50 Недвижимость
 14.00 Телемагазин
 14.30 Т/с «Сан-Тропе-2»
 15.30 М/с «Волшебник Изумрудного города»
 16.00 Т/с «Приключения швейцарской семьи Робинсон»
 16.30 Т/с «Власть желания»
 17.30 Д/с «Служба спасения животных»
 18.00 Т/с «Я люблю Люси»
 18.30 Из жизни женщины
 19.00 М у з ы к а л ь н ы е поздравления
 19.30 Т/с «Одиссея»
 20.30 Семь строк. Сейчас
 20.40 Телемаркет
 20.55 Недвижимость
 21.00 Т/с «Дерзкие и красивые»
 21.20 Семь строк
 21.30 Боевик «Однажды в Китае»
 24.00 Телемаркет
 00.15 Страсти по Соловьеву
 00.50 Т/с «Такая разная Трейси»
 01.30 Глобальные новости

АРНГ УС

07.00 Новости дня
 07.25 Дорожный патруль
 07.45 Т/с «Алло, алло»
 08.20 Т/с «Женаты... с детьми»
 08.50 Т/с «Тропиканка»
 09.50 Т/с «Первая волна»
 10.50 Х/ф «Цыганские глаза»
 17.00 Петерс поп-шоу
 17.30 Дорожный патруль
 17.45 Победоносный голос верующего
 18.15 ТЦ «ТҮМЭР МОРИН» предлагает
 18.30 Музыкальный подарок
 19.00 Люди и горы
 19.25 Формула успеха
 19.45 Дорожный патруль
 20.00 Наши любимые животные
 20.30 Т/с «Тропиканка»
 21.30 ТЦ «ТҮМЭР МОРИН» предлагает
 21.40 О С П -лучшее
 22.30 Формула успеха
 22.50 Х/ф «20000 лье под водой», 2 с
ОТБ
 09.00 Т/с «Бeverли Хиллз 90210»
 10.00 Музыка на СТС
 10.30 Т/с «Путешествия в параллельные миры»
 11.25 Товарный ряд
 17.00 Скуби Ду
 17.30 М/с «Супермен»
 18.00 Т/с «Рыцарь дорог»
 19.00 ОТБ представляет
 21.00 Star Trek - Звездный путь
 22.00 Х/ф «Убийство в Чайна-Лейк»
НТВ
 06.00 Сегодня
 08.55 Совершенно секретно

09.45 Мультфильм
 10.00 Сегодня
 10.20 Т/с «Скорая помощь»
 11.10 Т/с «Любовь и тайны Сансет-Бич»
 12.00 Сегодня
 12.25 Т/с «Приключения Шерлока Холмса и доктора Ватсона»
 14.00 Сегодня
 14.30 Старый телевизор
 15.40 Свидетель века
 16.00 Сегодня
 16.30 Т/с «Элен и ребята»
 17.35 Впрок
 17.45 Т/с «Страсти»
 18.40 Криминал
 19.00 Сегодня
 19.40 Т/с «Скорая помощь»
 20.40 Н е з а в и с и м о е расследование
 21.35 Профессия - репортер
 22.00 Сегодня
 22.45 Тушите свет
 22.55 Х/ф «Возвращение Титаника»
 00.15 Сегодня
 00.45 Антропология

РАДИО

6.12-7.00 Программа «Утро Бурятии»
 7.12 Новости «Короткой строкой». Объявления
 7.30 Передача «Здоровье в вашем доме»
 7.40-8.00 Разговор на актуальную тему
 12.00-12.10 Дневной выпуск «Короткой строкой»
 19.12 Республ. известия (на бур.яз.)
 19.27 Объявления
 19.30 Республ. известия (на русск.яз.)
 19.45-20.00 Передача для детей «В гостях у сказки»

12 пятница

ОРТ

07.00 Телеканал «Доброе утро»
 10.00 Новости
 10.15 «Воздушные замки». Сериал
 11.15 Сериал «Скарлетт». 3-я серия
 12.15 Сериал «Все путешествия команды Кусто». «Вслед за желтой рекой»
 12.45 Веселые истории в журнале «Ералаш»
 13.00 Новости
 13.15 Телеканал «Добрый день»
 13.40 «Мушкетеры двадцать лет спустя». 4-я серия (Заключительная)
 15.25 «Смехопанорама» Евгения Петросяна
 16.00 Новости
 16.20 Страна чудес. Приключенческий фильм «Чингачук Большой змей»
 17.40 Веселые истории в журнале «Ералаш»
 17.55 «Воздушные замки». Сериал
 19.00 Вечерние новости (с сурдопереводом)
 19.15 «С легким паром!» В гостях у Михаила Евдокимова
 20.00 Документальный детектив. «Предатели в милицейских погонах. Дело 2000 года»
 20.40 Поле чудес
 21.45 Спокойной ночи, малыши!
 22.00 В р е м я Информационный канал
 22.55 Деньги вперед в комедии «Этот безумный, безумный, безумный мир»
 01.40 Ночные новости

02.05 Ночной кинозал. Лариса Удовиченко и Николай Караченцов в мелодраме «Женщина для всех»

РТР

07.40 Утро Бурятии
 08.00, 09.00, 10.00, 11.00 Вести
 08.30, 10.40 Доброе утро, Россия!
 08.35, 09.15 Семейные новости
 08.50, 10.50 Городские новости
 09.25 Бюро вопросов, бюро ответов
 09.50, 11.15 Черным по белому
 10.30 Тысяча и один день
 11.20 Дежурная часть
 11.35 Телепузики
 12.00 Т/с "Мануэла"
 13.00 Вести
 13.30 Т/с "Санта-Барбара"
 14.20 Что хочет женщина?
 15.00 Старая квартира
 16.00 Вести
 16.30 Т/с "Селеста"
 17.20 Т/с "Луиза Фернанда"
 18.15 М/с "Том и Джерри"
 18.25 Т/с "Друзья-2"
 19.00 Мультфильм
 19.25 М е ж д у н а р о д н ы й фестиваль телепрограмм для детей
 19.55 День покупок в КСК
 20.00 Сагай суурян
 20.15 Рек-тайм
 20.25 Уянгын шурэ
 20.45 История в лицах
 21.05 Ваше право
 21.15 Рек-тайм
 21.30 Р е с п у б л и к а н с к и е новости
 21.50 Гороскоп
 22.00 Вести
 22.30 Подробности
 22.50 Х/ф "Пираты": 4 с
 00.50 Н. Гундарева, Л. Куравлев в комедии "Личная жизнь королевы"

02.10 Записки нетрезвого человека

ТВИКОМ

03.05 Дежурная часть
 09.00 Т/с "Марисоль"
 10.00 Из жизни женщины
 10.30 Т/с "Одиссея"
 11.25 Магазин на диване
 11.35 Боевик "Однажды в Китае"
 13.30 Телемаркет
 13.50 Недвижимость
 14.00 Телемагазин
 14.30 Т/с "Сан-Троле-2"
 15.30 М/с "Волшебник Изумрудного города"
 16.00 Т/с "Приключения швейцарской семьи Робинсон"
 16.30 Т/с "Власть желания"
 17.30 Д/с "Служба спасения животных"
 18.00 Т/с "Я люблю Люси"
 18.30 Из жизни женщины
 19.00 М у з ы к а л ь н ы е поздравления
 19.30 Т/с "Салон красоты"
 20.30 Семь строк. Сейчас
 20.40 Телемаркет
 20.55 Недвижимость
 21.00 Т/с "Дерзкие и красивые"
 21.20 Семь строк
 21.30 Радар-спорт
 22.10 Т/с "Менты-3"
 23.25 Телемаркет
 23.40 Первые лица
 00.15 Глобальные новости
 00.20 Ужасы: х/ф "Ведьма"
 07.00 Новости дня
 07.25 Дорожный патруль
 07.45 Т/с "Алло, алло"

08.20 Т/с "Женаты... с детьми"
 08.50 Т/с "Тропиканка"
 09.50 Т/с "Первая волна"
 10.40 Х/ф "Роман a la Russa"
 17.00 Петерс поп-шоу
 17.30 Дорожный патруль
 17.45 Победоносный голос верующего
 18.15 ТЦ "ТҮМЭР МОРИН" предлагает
 18.20 Музыкальный подарок
 19.00 Армия любимчиков
 19.25 Формула успеха
 19.45 Дорожный патруль
 20.00 Знакомые незнакомки
 20.30 Т/с "Тропиканка"
 21.30 ТЦ "ТҮМЭР МОРИН" предлагает
 21.40 Боевик "Отмщение"
 23.30 Формула успеха
 23.50 Диск-канал

ОТВ

09.00 Т/с "Беверли Хиллз 90210"
 10.00 Музыка на СТС
 10.30 Т/с "Путешествия в параллельные миры"
 11.25 Товарный ряд
 17.00 Скуби Ду
 17.30 М/с "Супермен"
 18.00 Т/с "Рыцарь дорог"
 19.00 ОТБ представляет
 21.00 Star Trek - "Звездный путь"
 22.00 Х/ф "Вполне возможно"

НТВ

06.00 Сегодня
 08.55 Н е з а в и с и м о е расследование
 10.00 Сегодня
 10.20 Т/с "Скорая помощь"
 11.10 Т/с "Любовь и тайны

Сансет-Бич"
 12.00 Сегодня
 12.30 Т/с "Приключения Шерлока Холмса и доктора Ватсона"
 14.00 Сегодня
 14.30 Фильм о фильме
 15.00 Старый телевизор
 15.40 Свидетель века
 16.00 Сегодня
 16.30 Улица Сезам
 16.55 Т/с "Элен и ребята"
 17.35 Впрок
 17.45 Т/с "Страсти"
 18.40 Криминал
 19.00 Сегодня
 19.45 Т/с "Улицы разбитых фонарей"
 22.00 Сегодня
 22.45 Женский взгляд
 23.20 "Звездное эхо": 10 лет в эфире

РАДИО

6.12-7.00 Программа «Утро Бурятии»
 7.12 Новости «Короткой строкой». Объявления
 7.30 Программа «Встречи»
 7.45-8.00 «Гуламта». В передаче принимает участие председатель Народного Хурала Республики М.И.Семенов
 12.00 Дневной выпуск «Короткой строкой»
 12.10-13.10 Музыкальная программа по заявкам радиослушателей «Час вашего письма»
 19.12-20.00 Информационная программа «Вчера. Сегодня. Завтра»

НОВЫЙ ГОД - НОВЫЙ ИНТЕРЬЕР!

ЭЛЕГАНТНОСТЬ, ИЗЫСКАННОСТЬ, КОМФОРТ - ВСЕ В ВАШИХ СИЛАХ!

МАГАЗИН ЭЛЕКТРОН

Отделочные материалы, инструменты, электро-сантехническое оборудование. Елочные игрушки и украшения, новогодние музыкальные открытки.

Оптовая-розничные центры "Сибтехстрой":
 "Электрон", ул. Борсова, 39, тел: 21-19-81, 21-36-22; пр-т Победы, 10, тел: 21-51-81
 ул. Коммунистическая, 14, тел: 21-21-00; "Мастер", ул. Ключевская, 14, тел: 37-52-11

ПОДАРИ ПОКУПАТЕЛЮ

ИНДИВИДУАЛЬНЫЕ КОМПЬЮТЕРНЫЕ КУРСЫ

Срок обучения 2 недели,
 скидки для детей до 15 лет.
 Справки по телефону:
37-16-85
 Свидетельство Ю-8345

13 суббота

ОРТ

09.00 Новости
 09.20 Программа «100%»
 09.47 Мультсеанс
 10.00 Семейная комедия «Альф»
 10.30 В мире животных
 11.10 Смак
 11.30 «Смехопанорама» Евгения Петросяна
 12.05 Дневной киносеанс. Фаина Раневская и Юрий Яковлев в комедии «Легкая жизнь»
 13.55 Седьмое чувство
 14.35 Играй, гармонь любимая!
 15.05 Здоровье
 15.45 История одного шедевра. Сокровища Кремля
 16.00 Новости (с сурдопереводом)
 16.10 Сериал «Китайский городской»
 17.05 «Дисней клуб»: «Утиные истории»
 17.35 Вкусные истории
 17.45 «Чтобы помнили...» Александр Демьяненко. Ведущий - Л.Филатов
 18.25 Женские истории
 19.00 Вечерние новости (с сурдопереводом)
 19.15 Н о в о г о д н и е приключения «Ускоренной помощи»
 20.00 Веселые истории в журнале «Ералаш»
 20.10 Великие сыщики. «Коломбо отправляется в колледж»

22.00 Время
 22.40 Суперкомедия «Один дома-2»
 00.55 «Уно моменто» в фильме «Формула любви»

РТР

09.30 Диалоги о рыбалке
 09.55 Фильм - детям. "Черная курица, или Подземные жители"
 11.10 Золотой ключ
 11.30 Телепузики
 12.00 Доброе утро, страна!
 12.45 Сто к одному
 13.30 Сам себе режиссер
 14.00 Каламбур
 14.30 Почта РТР
 15.00 В мире прекрасного
 15.20 Рек-тайм
 15.30 Концерт оркестра народных инструментов
 16.00 День покупок в КСК
 16.05 Православное слово
 16.15 Рек-тайм
 16.25 Примите поздравления:
 17.50 Гороскоп
 18.00 М е ж д у н а р о д н а я панорама
 19.00 Пресс-клуб
 20.00 Моя семья
 21.00 Т/с "Затерянный мир"
 22.00 Вести
 22.20 Городок
 23.00 "Аншлаг": "Старый Новый год"
 01.45 И. Муравьева, Д. Харатьян в комедии "Новый Одеон"
ТВИКОМ
 09.00 Автоэкспресс
 09.30 Телемаркет
 09.50 Недвижимость

10.00 М/с "Птички"
 10.30 М/ф "Муми-тролль и другие"
 11.00 Т/с "Альпийская академия"
 11.30 Т/с "Менты-3"
 12.40 Сегоднячко
 13.30 Т/с "Дети Ноя"
 14.00 Час Дискавери
 15.00 Е в р о п е й с к а я футбольная неделя
 16.00 Т/с "Инспектор Мартин Бек"
 17.00 М у з ы к а л ь н ы е поздравления
 18.00 Антология юмора
 19.05 Телемаркет
 19.20 Домашний зоопарк
 19.30 Т/с "Салон красоты"
 20.30 Т/с "На краю Вселенной-2"
 21.20 Недвижимость
 21.30 Скрытой камерой
 22.05 Т/с "Менты-3"
 23.20 Эротика: х/ф "Эти глаза в спальне"
 01.25 Глобальные новости
АРИГ УС
 09.00 Новости дня
 09.25 Амба-ТВ
 10.00 Т/с "Самые громкие преступления XX века"
 11.05 Мое кино
 11.30 Без вопросов
 11.55 Любишь - смотри!
 12.05 Х/ф "Цыганские глаза"
 13.30 Дорожный патруль
 13.45 Мультфильм
 14.00 Ваша музыка. Группа "Руки вверх"
 14.50 Крутятся диски:
 15.30 Про любовь
 16.00 О.С.П.-студия

16.50 Пальчики облизешь
 17.25 Жизнь в слове
 17.55 ТЦ "ТҮМЭР МОРИН" предлагает
 18.00 Новости
 18.10 Музыкальный подарок
 18.40 Без вопросов
 19.05 Формула успеха
 19.25 Мультфильм
 20.15 ТЦ "ТҮМЭР МОРИН" предлагает
 20.20 Наши любимые животные
 20.50 Формула успеха
 21.10 Фильм ужасов "Кошмар на улице Вязов-1"
 22.50 СВ-шоу
 23.40 Эротический триллер "Логово змея"
ОТВ
 10.00 Мультфильм
 10.30 Улица Сезам
 11.00 М/с "Бетховен"
 11.30 Х/ф "Полицейский и малыш"
 13.30 Мультфильм
 14.00 Музыка на СТС
 14.30 Т/с "Команда "А"
 15.30 Х/ф "Вполне возможно"
 18.00 Т/с "Фантастическая девушка"
 18.30 Магия моды
 19.00 Клип-презент
 19.30 Шоу-бизнес
 20.00 Мировой рестлинг
 21.00 Т/с "Зена - королева воинов"
 22.00 Кино на СТС: "Мыс страха"
 00.45 Кино на СТС: "Хэллоуин"
НТВ
 08.00 Сегодня
 08.15 Т/с "Улицы разбитых

фонарей"
 10.00 Сегодня
 10.20 Криминал
 10.50 Женский взгляд
 11.25 Полундра!
 12.00 Сегодня
 12.25 Больше деньги
 12.55 А. Демьяненко в детективе "Государственный преступник"
 14.40 В нашу гавань заходили корабли
 15.40 Свидетель века
 16.00 Сегодня
 16.25 Депрессия
 16.50 Интересное кино
 17.20 Дог-шоу
 17.50 Т/с "Она написала убийство"
 19.00 Сегодня
 19.35 Герой дня без галстука
 20.05 О, счастливчик!
 20.50 Т/с "Агент национальной безопасности"
 22.00 Сегодня
 22.45 С. Крамаров в х/ф "2010: год вступления в контакт"

РАДИО

7.12-8.00 Информационная программа «Вчера. Сегодня. Завтра»
 8.10 Программа «Мэндэ амармини Буряад орон» - «Утро Бурятии»
 8.45-9.00 Передача для детей «В гостях у сказки»
 12.10-13.00 Музыкальная волна радио Бурятия
 19.12-20.00 Радиожурнал «Степные мелодии»

14 воскресенье

ОРТ

08.45 Слово пастыря. Митрополит Кирилл
 09.00 Новости
 09.15 Армейский магазин
 09.55 «Дисней-клуб»: «Аладдин»
 10.20 Утренняя звезда
 11.10 «Непутевые заметки» с Дм. Крыловым
 11.30 Пока все дома
 12.10 «КВН-2000». Финал сезона
 14.15 «Охота на Покемона». Японский репортаж
 14.40 Клуб путешественников
 15.20 «Эх, Семеновна!» Всероссийский конкурс частушек
 16.00 Новости (с сурдопереводом)
 16.10 Т/с «Китайский городской»
 17.05 «Дисней клуб»: «Чип и Дейл»
 17.35 Умницы и умники
 18.05 Живая природа. «Правда о белом медведе»
 19.00 Вечерние новости (с сурдопереводом)
 19.20 Веселые истории в журнале «Ералаш»
 19.25 Золотая серия. Надежда Румянцева в комедии «Королева бензоколонки»
 21.00 Кевин Костнер и Деннис Хоппер в фильме «Водный

мир»
 23.30 Времена
 00.45 «Пираты XX века». Спецрепортаж

РТР

09.30 Фильм-сказка "Три орешка для Золушки"
 10.55 Русское лото
 11.35 ТВ Бинго-шоу
 12.30 Доброе утро, страна!
 13.00 "Аншлаг" и Ко
 13.55 Городок
 14.25 Федерация
 15.10 Парламентский час
 16.00 Вести
 16.20 Диалоги о животных
 17.20 Вокруг света
 18.15 Два рояля
 19.05 Сам себе режиссер
 19.35 Т. Догилева, Б. Щербаков в комедии "Жених из Майами"
 21.10 Ж. Моро, Ф. Ардан, Ж. Делардье в фильме "Бальзак. История страсти", 1 с
 23.00 Зеркало
 00.20 Х/ф "Бальзак. История страсти", 2 с
 02.00 Музыкальная программа

ТВНКОМ

09.05 Телемаркет
 09.20 Недвижимость
 09.30 Актуально - насущно
 10.00 Телебом
 10.30 Мультфильм
 11.00 Т/с "Альпийская академия"
 11.30 Т/с "Менты-3"
 12.40 Встреча с... Лайма

Вайкуле
 13.30 Удивительные животные
 14.00 Неизвестная планета
 14.30 Д/с "Истории богатых и знаменитых"
 15.00 Суперхоккей
 16.00 Т/с "Инспектор Мартин Бек"
 17.00 Музыкальные поздравления
 17.30 Мы и наш город
 18.00 Комедия "Ва-банк"
 20.15 Телемаркет
 20.30 Т/с "На краю Вселенной-2"
 21.20 Недвижимость
 21.30 Скрытой камерой
 22.05 Однажды вечером
 23.15 Титаны рестлинга на ТНТ
 00.20 Хит-парад на ТНТ
 00.50 Ночной канал

АРНГ УС

09.00 Новости дня
 09.10 Я сама
 10.05 "О.С.П." представляет
 10.45 Дорожный патруль
 11.05 Х/ф "Беги, Лола, беги!"
 12.35 Сеть
 13.05 Скандалы недели
 14.00 Любишь - смотри!
 14.10 Фасон
 14.40 Дорожный патруль
 14.50 Новый год на "ТВ-6"
 17.20 Благая весть
 17.50 Star-старт
 18.20 Музыкальный подарок
 18.55 Клево!

19.20 Провинциальные анекдоты
 19.55 Х/ф "Щупальца"
 21.50 Формула успеха
 22.10 Шоу Бенни Хилла
 23.10 Худ. фильм

ОТВ

10.00 М/с "Бетховен"
 10.30 Улица Сезам
 11.00 КБ "Легонавт"
 11.30 Х/ф "Последний закат"
 14.00 Т/с "Бак Роджерс в 25-м веке"
 15.00 Т/с "Галактика"
 16.00 Т/с "Война с реальностью"
 17.00 Т/с "Квантовый скачок"
 18.00 Т/с "Фантастическая девушка"
 18.30 Шоу-бизнес
 19.00 Клип-презент
 22.00 Х/ф "Странные дни"

НТВ

08.00 Сегодня
 08.15 Т/с "Агент национальной безопасности-2"
 09.15 О, счастливики!
 10.00 Сегодня
 10.15 М. Пуговкин в комедии "У матросов нет вопросов"
 11.45 Мультфильм
 12.00 Сегодня
 12.25 Служба спасения
 12.55 Т/с "Ее звали Никита"
 13.50 Анатолий Рыбаков. "Арбатский узник"
 14.25 А. Толбузин, Б.

Фрейдлих в фильме "Кортик"
 16.00 Сегодня
 16.25 Большие родители
 16.55 Путешествия натуралиста
 17.25 Без рецепта
 17.55 Т/с "Она написала убийство"
 19.00 Итоги
 20.35 Куклы
 20.50 Т/с "Агент национальной безопасности-2"
 22.00 Итого
 22.25 Боевик "Рожденный вором" (США, Канада)
 00.05 Т/с "Объятые ужасом"

РАДИО

7.12-8.00 Программа «Слышу песни, сказки, легенды»
 8.10-9.00 «Алтаргана» - литературно-художественная программа: Из архивов ученого-этнографа Ж.Сажинова «Знакомство с новой книгой» - репортаж с литературного вечера по случаю выхода сборника стихов Л.Давыдовой «Белый сон»
 9.10-10.00 Программа для школьников «Эдиршүүл»
 12.00-13.00 Программа для молодежи «Воскресный полдень»

МЕБЕЛЬ ОТ ПРОИЗВОДИТЕЛЯ

Набор мягкой мебели «Юпитер»
 Набор мягкой мебели «Ромашка»
 Набор мягкой мебели «Алеша»
НИЗКИЕ ЦЕНЫ.
МЕБЕЛЬ ОТ ЗЫКОВА
ГАРАНТИЯ. КАЧЕСТВО!
ДОСТАВКА.
 Угловая мебель «Аргон»
 Набор мягкой мебели «Камень»
 Кровати одинарные и двойные

Лицензия АС 03 7300600 от 10.01.2000г., 975 от 15 июня 2000г. выдан Наим. исп. Жд р-на, ГПН №2
 г. Улан-Удэ, ЛВРЗ, Стрелка, тел.: 33-89-50

ООО «ТД «ЛИВОНА»

ПОЗДРАВЛЯЕТ С НОВЫМ ГОДОМ И ПРИГЛАШАЕТ ЗА ПОКУПКАМИ В СВОИ ОПТОВЫЕ ЦЕНТРЫ:

г. Улан-Удэ, ул. Пищевая, 19
Тел.: 33-15-61
 г. Гусиноозерск, ул. Шоссейная, 3 (р-н Нижней заправки).
Тел.: 8(245) 91-3-44

Лиц. №57 от 17.08.2000г.
 Аттестат аккредитации №71 от 28.08.2000г.

НЕСОВЕРШЕННОЛЕТНИМ И БЕРЕМЕННЫМ ЖЕНЩИНАМ АЛКОГОЛЬ ПРОТИВОПОКАЗАН

SALEX ОПТОВЫЕ ПРОДАЖИ

Самый большой ассортимент
БАТАРЕЙКИ
 Panasonic, Sony, Energizer, Duracell, Philips, Maxell, Daewoo, Samsung, Kodak и др.
ФОТОПЛЕНКА
 Kodak, Fuji, Konica
 Низкие цены
 Приглашаем к сотрудничеству

ПРОДАЮ:
 Трактор «МТЗ-80» в отличном состоянии.
 Тел.: 33-26-77.
 Щенка колли, трехмесячного.
 Тел.: 42-20-69.

РАЗНОЕ:
 Ищу работу сварщика, плотника, можем шить унты, покрывать полушубки, делать болванки, коподки.
 Тел.: 22-08-72.

ОАО «АВТО»

Лицензия №Б 062476 от 30.06.99г.

Большой выбор великолепных напитков к новогоднему столу, более 50 видов пива, соков, минеральной воды.

Гибкая система скидок, бесплатная доставка по городу, отсрочка платежа.

АДРЕС: ул. Ключевская, 4.
 ТЕЛ.: 37-13-88.

Товары обязательно подлежат сертификации

Деятельность лицензирована

**Злоупотребление
 алкоголем вредит
 здоровью!**

ТЕЛЕФОН ОТДЕЛА РЕКЛАМЫ 21-62-62

Дүлэтэ жэлнүүдэй баатарнууд

ХУБИТАЯА ОРУУЛАА

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үнгэрхөөр 55 жэлэй ойн баярые тэмдэглэһээр нэгэ хэдыхэн болошобо. Галзуу дайнай гал дүлые, сахилгаата аадар бороодол номоной энхэрэлгые, тэнгэрийн дуундал дуутай шуутай бомбо, снарядуудай тэрээрэлгые амин бэсэрээ үзөөгүйшье хаа, тэрээнһээ дутуугүй бэрхэшээлүүдые дайнай ара талын ажал хүдэлмэридэ эдир залуухан үхибүүн наһандаа эрхэ бэшэ амасаһан, Агуу Илалтада өөрынгөө хубита оруулалсаһан зон үргэн ехэ Эхэ ороноймнай шотаг бүхэндэ бин ха юм даа. Тэдэнэр мүнөө үбгэд хүгшэд болонхой байһанынь эли.

хүн хэн даа, гэбэшые зонойнгоо түлөө оролдохо даа. Фронт руу талха тарьяа, мяха тоһо ябуулхынгаа хажуугаар, хүдэлжэ ябаһан зоноо һайн хоолтон байлгажа шададаг лэ бэлэй. Мүнөө наһахдааш хабтагар түмэр дээрэ хуурапан ороһон ямаршые амтатай бэлэйб даа, - гэжэ ветеран хөөрлэнэ. Тнигэһээршые, Агуу Илалтын үдэр эрээ һааб даа. Дайгаа дараһан, даагаа һүүдэһэн шотагай сэрэгшэдыше бусажа захалаа. 1949 ондо Ринчин Цыжипович наһанынь хүсэжэ, еһото сэрэгэй албанда татагдаад, 4 жэлэй туршада ябажа гараа. Сахалин олтирог дээрэ албаяа гарахадаа, үхэр буугай командир хүрэтэрөө, сержант болотороо урһаһан байна. 1953 ондо сэрэгэй албанһаа табигдажа, шотагаа бусахадаа, мүн лэ жолоошной мэргэжэлтэй эрээ бэлэй. Тинимһээ, наһанайнгаа амаралтада гаратараа, жолоошнойоор хүдэлһэн намтартай. ГАЗ-ММ, ЗИС-5 гэхэ мэтэ машинануудһаа эхилээд, мүнөөнэй үсын машинанууд хүрэтэр жолооһон баригһан хүн болоно ха юм. Мүнөөшье үсынгоо «Жигуди» машинаар өөрөөл энэ тэрэ хэрэгээрээ табиуулаһар юм.

Мүнөө би тэдэнэй нэгэн болохо бүлэгтэй танилсуулаха хүсэлтэйб. Яруунын аймагай Эгэтын-Адаг шотагта ажаһуудаг Ринчин Цыжипович, Дарима Гармаевна Мункоевтой бэлэ болон.

Тэрэнэй үбсүүе «1941-1945 онуудай Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай жэлүүдтэ шэн зоригтой ажалай түдөө», «Ажалай ветеран» болон юбилейнэ медальнууд шэмэглэнэ. Мүн тинхэдэ, аймагай болон колхозон правленийн зүгһөө барюулагдаһан грамотанууд олон ааб даа.

Маарагта голый баруун бэедэ Цыжибэй Мүнхэ Жалсанай Долгор хоёрой табан үрингэрэй хоёрдохой үхибүүнине боложо, 1928 ондо түрэнхэн хүм даа. Моодхон харгана угайб. Түрэнхэн үдэр намданын байхагүй. Үбэлэй һаари хүйтэн соогуур түрэнхэн гэжэ аба эжынгээ хэлэһээр, январин 1-дэ гэжэ документ абахадам бэшгэдэһэн юм, - гэжэ Ринчин Цыжипович намтараа удхалам.

Р.Ц.Мункоевой наһанайнь нүхэр Дарима Гармаевна 1933 оной мартын б-да Хорини аймагай Нарин-Горхон шотагта түрэнхэн юм. Улаалзай хүбүүд угай. Мүн, тэрэ үсын үхибүүдэй намтартай адли, хара багаһаа ажалай амта таниһан ааб даа. Тарьян ажаада прицепщикээр, үчетчигоор, үбһэ хуряалгада ябаһан. Үлдэргын хургуулида 7 класс дүүргэдэ, Сэлэнгын аймагай Юрөө шотагта хүдөө ажахын хургуулида ветеринарай мэргэжэлэй 2 жэлэй курса дүүргэдэ, удаань Ербановой нэрэмжэтэ хүдөө ажахын техникум дүүргэдэ хэн. Тингээд лэ Эгэтэдэ, Үльдэргэдэ, «Победа» колхоздо ветеринар мэргэжэлээрэ наһанайнгаа амаралтада гаратараа хүдэлжэ гараһан юм.

Энэ нүхэрнай Үлдэргын долоон жэлэй хургуули дүүргэдэ, эсэгынгээ сэрэгтэ татагдаһан ушарһаа боложо, 14 наһагайһаа ажалайнгаа намтар эхилхэ баатай болоо һааб даа. Эсэгын - Цыжибэй Мүнхэ хадаа 1897 ондо түрөө. Эсэгын дайнай эхилхэдэ, 44 наһагай байгаа.

Эрхимээр ажаллаһанайнгаа түлөө ВДНХ-гай медалаяр, «Социалис ажалай мұрысөөнэй илагша» гэхэн тэмдэгээр, аймагай болон ажахынгуудай зүгһөө олон тоото грамота, дипломуудаар шагнагдаһан байна.

Наһатайшаг болоһон дээрлэнэ юм гү, али ябаһан юм, бүхы дайнай жэлүүдые Штын гөрөдгө арын хүдэлмэридэ ябажа гараа юм даа, - гэжэ Ринчин Цыжипович эсэгэ тухайгаа хоорбогоо үргэлжлүүлхэдэ дуулгана. - Эжымнай - Жалсанай Долгор 1900 оной юм хэн. Мал ажалдал ябадаг һааб даа. 1938 ондо, ямашанаар хүдэлжэ байхадаа, Буряад-Монголой АССР-эй Верховно Советэй депутатаар хуингадаһан юм. Эжытээ ямашанаар хүдэлжэжэ байгари, 1943 ондо Эгэтын МПС тракторай курсада Зазулин Николай, Шапсахамитова Гаяя бидэ гурбанайше эльбэгээ бэлэй. Тинхэдэһини ЧТЗ гэжэ мөөртэй трактор байгша һааб даа. Гурбан лемехтэй анзаһа нэрэхэ. Тэндэ нуража гараад лэ, тарьян ажаада ябагдаал даа. Шойжуу Сандан, Ямнил Базар, Дымбэрэлэй Дамби-Нима гэхэнүүд полевод-бригадирнууд ябаха.

Мүнөө наһанай Гэндэнэй Бүмүү, Мухархын Дамба, Раднын Екатерина, Раднын Цырен-Дулма, Үхншэй Цырен-Дулма гэхэнүүд бэлэйбди, - гэжэ тэрэ холын хатуу жэлүүдые эрьюулэн дурсана.

Хэды ехэ ажал хүдэлмэри хэжэ ябааншые һаа, тэрэндэ дарагдажа, диндэжэ ябадаггүйл хэн хабди, юун хэн хаб даа, үнөөл эдирхэнүүд лэ ябагдаа ха юм даа. Хүхихэ, дуулаадаха һамбаагаа олоод лэ байгша хэн хабди. Банзарон түрүүлэгшэмнай эрилтэ ехэтэй, шангахан лэ

Эржэн басаганиинь Олег нүхэртээ Цырендаша, Арюуна үхибүүдээрээ Улаан-Үдэ хотодо ажаһуудаг.

Дайнай хатуу жэлүүдтэ ажалай амта танижа гараһан энэ бүлэгдэ, үри хүүгэдтэнь, ашанартань эдүүр энхые, ута наһа, удаан жаргал хүсэе.

Гомбо ДАГБАЕВ. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ринчин Цыжипович Дарима Гармаевна хоёр.

нэрлэндэ эсгэд, үдэһэнине мухарин унажа унгаргша һэмди. Заримдаа бурзадаа соогоо тэрэ үсын ахир эдөөгээр гэдэһыемнай садхааха гэжэ оролдогшо хэн. Илья абга тэнхэтээ алдаһан хүбүүе хайрлаад, эдөө нэмэжэ эдөөлүүлээд, цолонин захида хэбтүүлэн амаруулагша хэн. Тэрэ хүбүүнэй түлөө оорон анзаһыень баригжа хахалдаг бэлэн...

ҮХИБҮҮН НА ҺАНДАА - АРА ТАЛЫН АЖААДА

Цэнэ жэнай мандаг гараба. Үнэрлэн жэнай Илалтын 55 ойи жэл гээд түүхэдэ оробо. Үй үедэ фронт дээрэ дайлагдаһан хөөрөжөө гадна ара талада ямар таб гэжэ һанан дурдаха, шуудда ойлгуулжа байха шухала шагадана.

Цэнэ жэнай үдэр 12-той хүбүүн Гурьба гэжэ нэрэтэй газарта нар борнойжо ябаа һэм. Гэнтэ бүридхэгшэ Амагаева Клавдия гичнагай зайдан мореор гүйлгэжэ тэрэнээ амгайгшалан, хүхэрэндэ табижа байхань холоһоо даба. Хонгоо хоолойтой, ханхиннама шаар дууладаг аад, мүнөө ямар үй эрөөб гэжэ наһандаа гайхажарни. намайе тэрэ дуудаба. Дүтэлжэ модом, уйлан угтаба. Клавдия гична полевоу үчетчик хэн.

Цэнэ захалаа. Фашис Германи шонгүйгөөр июнини 22-ой үглөөнэй самоледуудаараа добтолжо, хото, нуудыемнай бомбодожо эхилээ, байтараа, хоюулан уйлаадабади. Орой ажалһаа ерэхэдэм, клубан үтэлһэн залуугүй хүн зон баран шайхай, сельсоветэй түрүүлэгшын, амдһаа ерэнхэн хүнэй үгэ хэлэхые ааб байбад.

Цэнэ шотаг Ехэ-Жалга гэжэ нэрэтэй да. Бүхы дээрээ 60 үрхэтэ айл дог хэн. Хоёр нара соо шаамнай табяад хүн Эхэ ороноо захалаха ябаба. Хүнүүдһээ гадна да, фургон тэргэ, тоног, зэмсэгтэ эльбэгэдэбэ. Цэнэ шотагта үлэһэн үбгэд, һамгад ба үүд ажалаа ябуулахади. 10-12 үдэр үхибүүд абари зангаараа хараа хубилжа, томо зоной түхэлтэй шото хэн. Мэһнээг ороһондоо даажа, унажа ябаад хүдэлэгшэ

1942-1943 онуудта ган гасуур боложо, цэнэ үбһэ таряагаар хомор гараа хабарай тарилгада мориднай һаа хахалхадаа, ехэтэ ядалдаба. Цэнэ хахалхадаа, нэгэ захида тэрөө моридоо хоёр дахин унажа, үбһэ эдоулэгшэ һэмди. Цэнэ шонинь боро хараанаар ажалһаа шадаа, моридоо хайрлажа, цэнэ шонинь хүтэлөөд, 5-6 модоной ябагаар ябахаш.

Цэнэ наһаяа шахажа ябаһан Илья абга шанар шалгагшаар хүдэлдэг газараа һайнаар элдүүрилхыемнай үбгэн 12-14 хүбүүдые гулидхажа, үлэһэн дахуулжа, газараа хайшан гэжэ шаар хахалхые хургаа хэн.

Цэнэ, хүбүүд эхэ эсэгынгээ томо шаа үмдөөд, мориной хойноһоо шаадаа бажуудан газараа хахалдаг хэн. Илья абгамнай ехэ хурса, эрилтэ хүн хэн. Муугаар, адуу хэжэ үлэһэн ажалые ажалда тоолохогүй. Цэнэ шааш хиталзан харахадань, ухаа ша һэмди. Тээд заһан, залан ажалаа үлэһэн бүтээхэдэһи, ехэ баярлаха, толгойһын эльбээд абадаг бэлэн. Үдэр соо анзаһанай хойноһоо ехэ гутал, сабхия

Тэрэ үбгэнтэй хүдэлһэн дайнай үсын үхибүүд хургаал заабариниень үе наһандаа мартахагүйл.

Сэрэгтэ ошоһон табяад хүбүүдэймай 17 нини дайнда алуулаа. Ямаршые хүндэ ажаада, хүйтэ нойгондо ябааншые һаа, бидэ урмаа хухаржа, сэдхэлээ доройтожо байгаагүйбди. Шангалжал дайнда дараха тухай шэбшэдэг бэлэйбди.

Дайнай үдэ манай шотагта нигэжэ дуулаадагша хэн.

- Хадада түрэнхэн зумарые Хара харсага дарахал, Халдажа ерэнхэн Германие Хабатай Совет дарахал. Эрбедэ түрэнхэн зумарые Эрэн харсага дарахал, Эзэлхээ ерэнхэн Германие Эрэлхэг арми дарахал.

- Хадын модонной хатуушые һаа, Хасартай хүхэм отолхол, Хорото Германин хабатайшые һаань,

- Халуун туулан хиргахал, Боорини модонной бүхэшые һаань, Булад хүхэм отолхол, Буржуй Германин бүхэшые һаань Бомбо номом буталхал.

Мүнөө энэ дэлхэй дээрэ ехэ дайнай болохогүйн тула хүн зон бултадаа эб найрамдалай түлөө тэмсэхэ уялагатай. Тэрэнэй тула юун хэрэгтэйб гэхэдэ, нэгэдхээр, абаһан уялага дүүргэхын түлөө тэмсэхэ. Хоёрдохоор, хэһэн ажалайнгаа һайн шанартай байхын түлөө тэмсэхэ.

Гурбадахаяр, хүдөө ажахыда үндэр ургаса хуряахын, малай ашаг шэмые дүүнээлүүлхын түлөө шангаар тэмсэхэ шухала гэжэ наһанаб. Гүрэн турымнай зүгһөө хүдөө ажахыда бодого анхарал хандуулаха зэрэгтэй. Дайнда, ара талын ажаада хабаадаһан «Илалта» гэхэн шүлгөө зориулахам.

- Агууехэ дайнай болоһон үедэ Үтэлһэн залуугүй байдалаа нэгэдхэн, Адууна малаараа ажалаа бүтээжэ, Үдэр бүри Илалта дүтлүүлээ. Хээрэ талааа хүндэлэн, уташань Хабартаа адуугаараа хахалаа бэлэй. Хажуудань харан,

- хамһалдан ябааншань Хүдөөгэй багахан үхибүүд бэлэй. Үхэр малаа хүлэһэн абажа, Үбһэ таряагаа зоогшэ бэлэйбди, Үргэлөөд ябаһан мэшээг таряандаа Үхибүүд дарагдан унагша һэмди. Унан, бодон уйлажа ябаад, Үрма ехэтэйгээр ажаллагша һэмди. Халдажа ерэнхэн Германие түргэлэн Хамха сохихо гээдэгшэ һэмди. Үбгэн баабайн, эжынэрэй заабарн Үнэн зүб гэжэ бултадаа наһан, Үхибүүд тэдэнэй үгэ, даабарн Үндэр бүтээхтэйгээр дүүргэгшэ хэн. Ажаһуудал байдалай түлөө Амн наһаяа тэдэнэр үгөө. Хүн зондоо дурсахал болон, Хэтэдэ зүрхэ сэдхэлдэнэ үлөөт. Агууехэ Илалта шэрээлэн, Арадһаа мүнхэ алдарта хүртоот. Митрофан ГЕРГЕНОВ.

Тэрэнхээ гадуур «Хүхын дуун», «Абымни шотаг Захаамин», «Буряад хүбүүн», «Сагаан нара», «Буурал аба», «Дуулажа ябахад ходоодо», «Дуулыг нүхэдни дуугаа» гэхэн дуунуудыг В.Д.Паптаевтай бэшэе.

Олон шог ёгто сценкэ ба расказуудыг: «Буряад хэлэн», «Полунка», «Сознание потерялся», «Бэлэг», «Хайрлыг намай», «Иигээд байхадань яадаг бэлэй», «Ахир ангуушан», «Архимнай ехэдээ» гэхэ мэтэ бэшэгдэжэ, мүнөө театрай артистнууд наадажа байдаг.

1999 ондо Улаадахи «Монголын хүүхэн» гэхэн хоёр үйлэтэй комеди бэшэжэ,

ХАДАТА НЮТАГАЙ БЭЛИГТЭН

Николай Батуевич СОКТОЕВ 1981 ондо Алас Дурна зүгэй искусствын институт дүүргээд, Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ буряад театрта арба гаран жэл артистаар хүдэлөө. Үшөө студент ябахадань, «Зургаан хурган» гэжэ хоёр үйлэтэй комеди бэшэжэ эхилээтэй. Тэрэ зүжэгын театрай ахамад режиссер Владимир Кондратьев найруулжа табыад, театрай артистнууд олон жэлдэ хүдөө шотагуудаар харуулаа бэлэй. Буряад театрай 60 жэлэй ойн баярта Н.Соктоевой бэшэсэн шүлэг дээрэ театрай хүгжэмэй татагыг даагша В.Д.Паптаев хүгжэмнш бэшэжэ, театрай гимн болонхой.

«Театральная весна-99» гэхэн республиканска фестивалда хабаадажа, «Лауреат» гэхэн үндэр нэрэ зэргэдэ хүртөөтэй. Энэ зүжэгын Захааминай, Хурамхаанай, Могойтын арадай театрууд найруулан табыа.

Мүнөө үедэ Н.Соктоев Захааминай аймагай «Ажалай туг» газетын редакция журналистаар хүдэлдэг. «Уран Душэ» гэхэн литературна нэгэдэлэй гэшүүн. Энэ үедэ «49 хоног» гэжэ зүжэг бэшэжэ эхилэнхэй.

Мүнөө Николай Соктоевой сагнаа урид наһанһаа нүгшээн нүхэдэйгөө дурасхаалда бэшээн шүлэгүүдыг дурадхая.

Николай СОКТОЕВ

ОГТОРГОЙДО ДЭГДЭНН НҮХЭДНИ

Сагнаа урид нүгшээн минии нүхэд Буряагай габьяата артистнар Сэсэг Шаропова Виктор Самбуев хоёрой гэрэлтэ дурасхаалда

Эдир залуу наһандаа, Эгээл хүхихэ сагтаа Одон боложо суурхааг, Огторгойдо дэгдэнн нүхэдни.

Дэгдэ бурхагай эрилтээр Дэлхэй дээрэ мундэлжэ, Хүн түрэнн бээ Хүсэд эдлээгүй нүхэдни.

Аба эжынгээ дэргэдэ Амгалан тайван үндэжэ, Наһанайнгаа эгээл түлэгтэ Наһа бараһан нүхэдни.

Богонихон энэ наһандаа Булаг шэнги бурьялһан, Сэсэг мэтэ халбарһан, Сэсэг Дагба хоёрни.

Сэлмэг тэнгэриин хаяада Сахилгаан мэтэ ялазсааг, Дээшэ дэгдэн ошонон Дагба Сэсэг хоёрни.

Хүл дээрэ ябахадатнай, Хэлэжэ үрдэггүй үгэнүүдэ Дуун болгожо тандан Дуулаха минии уяла.

Гүн сагаан сэрхэмлэтнай, Гүлмэр урхан шаранетнай Мэндэ яба сагтаа Мүнхэлхэ минии уяла.

Хүмүүн түрэнн бээ Хүсэд энэ дэлхэйдэ Хүсэдүүлжэ үрдэггүй Хайрата минии нүхэдни.

Хангай баян байгалиин Хабартаа дахиннаа һарихэдэ, Дуугаа хүхын дуулахада, Дагба нүхэрөө наһанам даа. Үндэр хадын үбэрнэ, Ургын наларжа эхилхэдэ, Сэсэг зүжэм сохиожо, Сэсэг нүхэрөө дурсанам цаа.

Гуурһа барин хуухагаа, Гацуудалда абтан уярхагаа, Дуулаһан дуунайтнай аялга Даабтан наһан хуугарби.

Хүл хүнгэн хүлэгүүдэй Хүльбоожэ наадахынш харахадаа, Үнгэрһэн сагаа наһажа Үгьлжэ таанадаа ябадагби.

Хөөрхэн бишыхан хүүгэдэй Хатар дуугаа дэлгэжэ, Хүхын наадан сэлгэжэ Хөөр нүхэдөө наһадагби.

Шэрүүн сөбдэг сагай Шүүдэр дэгүүр ябааш наа, Соёлой гэрэл үргэн Сэхэ сөбэр ябаалта.

Мүнхэтэ дэлхэй дээрэ Мүнхэ бэшээ мэрһэнгээ, Ажабайдалай харгынар Амжалтатай үнгэрөөлтэ.

Буурал Буряад оронһоо Бусалтангүй ошоош наа, Зүжэг наада харганагай Зүрхэн соонь мүнхэрөөлтэ.

«Будамшуу» зүжэгэй Гэрэл Билдүү хоёр хэсэгдэ Хүн зоний зүрхэн соо Хадгалаатай үгэхэ.

Харин үлхэн нүхэдтнай Халуун дурани мэдүүш, Хатуу харыг сэржэмүн Хөөрлэдэн дурсан нүүхэ.

Эгээл үнэтэй юумэн Энэ дэлхэй дээрэ - Хани нүхэдэй дуран Хэтын хэтэдэ мүнхэ.

Мэндэ ябаһан нүхэдни Мордохон нүхэдөө наһажа, Бэ бээ тамшажа Бурхантай, оуантай яба.

«УРДА, ХОЙТОЁО СҮЗЭГЛЭН БОДОЁЛ»

Бадмажав Хандуевич Ульзутув 1940 ондо Хяагтын аймагай Энхэ-Тала нютагта түрэнн юм. Хүүдэри-Сомоной дуудаг хургуулиг 1959 ондо дүүргээд, 2 жэлэй туршада колхоздо хүдэлхэйнгөө угаа Д.Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай дэгдэ хургуулида ороо. Угаань Хоронхойн хургуулида физикэ болон математика заагаа, мун Бага-Хүүдэрийн хургуулиин директорээр хүдэлөө. Хорёод гаран жэл соо СССР-эй аюулгүйе сахиа комитетдэ алба хаагаа юм. Запасай подполковник зэргэтэй гээр наһанай амаралтада гаранхай.

Хоёр-гурбан жэлэй шүлэг, дуунуудыг бэшэе.

Бадмажав УЛЬЗУТУЕВ

БУРЯАДНИ

Ази түбинн хүрээндэ Аза жаргал байгуулан, Арад золойм гуламта Агуу Буряад оромни,

Буряадни.

Байгал далайн оршондо Байнга байраа тогтооһон, Бээ даһан байдалтай Бэхи Буряад шотагтай,

Буряадни.

Даян дэлхэйн хорбоондо Дарсаг тугаа мандуулан, Дэлгүү түлэг түүхэтэй Дэлгэр Буряад тоонтомни,

Буряадни.

НОЙР

Ухирбууд, нойр гэжэ мэдэнэ гүт? Ухирбууд - мэдэнэ, мэдэнэ - гэдэгдэ. Нойр гэжэ нэгш муухай юм даа, Носоргон одол аһахдаа, халахагүй. Анха түрүүн тэрэн, Аноулаха ханууха шодыш. Ноодоо тэргэдэ үзэхэш, Ноохиини яаше халахагүй. Улыгэрһэнэнь үмгэр хэлэхэдэ, Уноохиини ош болоод аз байха. - Артагүй эхээр нойрнини хуруо, Аалханаар бажаад абахан гү? - гэхэ. Али нэгэ артаар аз тэрэни Аамандаа абажа халаха... Нойртооо тэргэдэ унтаханаа Үлүү юумэ гэжэ үгы хан даа.

УЯНГА

Түрэхин хэлэндэ миний уянга Түрүү хуури элэмэ бээ. Талан хүнгэн «тарни» гэдэ, Таатаһыг бажа магадгүй. Үгынь бол... Хүн бүхэнэй түрхэн соохонуур Хүлэгдэ эшбегүй наа, Зүргэ татаад гаралга, Зүргүй аятайхан шэбнэл гэдэ, Үнэн бэшэ гү? Яагаань бол, Яруу найрагшад, Өөрлөхөөрээ хэлэхэд байхат, Оо, үшөө хэн хэлэхэд? Хэтэ талан малхан угсаатан Хэтэ, сахюурһаа дуу гартангүй байгаа юм. Зүрхэнгидэ, Зүрхэнгэн уянга - Энэ хоёрна абажа ябаһан Энхэ-Талан дуушанда Өөрлөш халаан дулаасуула Өөр халуун хэрэггүй хан даа... Тингэһэ Энэ хэнгэ - Гарза хороомто болгонгүй, Гамтайһанаар хэрэгдээ даа!

«Ябаһан хүн яһа зууха», - гэжэ Яһаа урданай үгэ наһаал. Яажа яһа зуудаг юм? Яажа түрэнгэй ябадаг юм? Гэхэ мэтын асуудал Гэнтэ толгойдом түрэдэ даа.

Ябаһан наһаа талаар бараагүдээ, Ярагтай үндэһыг таһалжа Усадаагүдээ, Өөрлөхөөр ярихадаа, Өөдөлхөө наһаадаа, Тэрэ гүн удхынь Тэгшэлжэ баргасаа бээ даа.

Аба, эжын юроол гэнгэди. Аман зохёолой дэгжэ гэнгэди. Энэ хоёр үгэ - абаргантай, Эргэжэ буудаг хүрээ - абарлантай. Хэтын хэтэһэ хэлэгдэнэ, Хэтэ сагнаа хэрэгдэнэ, Буурал байхан энэ хоёр үгэеэ Бурхан занлууд - бү мартажа, Урта наһыг үргэн дэмжэжэ, Урда, хойтоёо сүзгэлэн бодоёл. Хэб сууһан юроол, дэгжэе Хэб хэтэдэ хиргүүлэнгүй байлгаял.

«Жэгтэй ушара болоһон юм» гэхэ

конкурсао

ЭМШЭН

Урдын урда сагта нэгэ эмшэн байгаа ха. Тэрэ хүн хамаршыг үбшэниг эмшэд байгаад, холо ойро суу болоһон гэдэг.

Тингэбшье, өөрыншье хамар гурбан жэл үбшээд, эдэ ядаад, үхэлэн амиды хоорондо, үлбэйжэ хүхэрн байдаг хэн.

Хэдшье бэрхэ эмшэн байгаад, хамганайнгаа үбшэниг танижа шадаагүй, эмшэд ядаһан байгаа ха.

Ойро, холыншье, ондоо эмшэдыг залажа, хамар эдэгээ шадаагүй, гурбан жэл туршада тэрэ айлаа үл зоболон шэнгээ туляба.

Энээн тухай нэгэ зох гуйранша хүн дуулаа: «Нэгэ дахин һайт эдээдэ һаам» г бодоод, тэрэ айлаа ошоб хамгантай удаан саг үбшээд юм байна, би ороо наа, эмшэлээр шэнги байг - гэжэ гуйранша хүн мэхэлэ хэлэб.

Тингэжэ хэлэхэдэнь, баһа юу юм наа гэжэ тэрэ эмшэ бодоод, гуйранша хүниг наһаар хүндэлжэ, гэр хонгуула.

Гуйранша хүн хүниг шэлхын тухай юушье мэдгүй, дуулаашье үгы байба. Тэрэ хадан наһаага зобо, рэ хүнидөө хүсэд унтабаг.

Үглөөгүүр эртүүр бодо нэгшье хүндэ харагдангүй гүйжэ гараад, тэргын мөөн нядашоод байһан шорой асарад, хүлэйнгөө улаһа хюнажа абаад, шоройго хондажа, уһанда бусалган бай Бусалһан уһынь хамганг уулааад, тэрэ гуйранша яаралтайгаар ябашаба.

Наһаншье уһынь үр найнгаа һүүлдэ досоонь гойһондоо боложо, заһа эхилбэ. Тинхэлээр тэрэ гуйранша хүниг хуш бусахаар мориео хуули хойноһон харайлаба. Тэрэ лохон ошоод ябаһан хой гуйраншыг хүсэб.

«Одоошье баригдаа бэрхэ хэлэмни мэдэгдэбэ ха даа, яалтай гээшэб?» - гэжэ байтарын, эмшэнэй шарг хүхюутэй шэнгээр харагдан

- Нүхэр, түргэн бусыш хамганшье эдэгэһэн шэ боложо байна. Ямар үбшэ байһан байгаа гээшэб? Ямар уулгаа гээшэбши? Нам хэлэжэ үгыш. Гурбан үбшэниг танижа ядаадаа гаа хүм, эриһэн юушье гэхэлби», - гэжэ байжа хэдэнь, гуйранша хүн бус баатай болобо. Гэртэ өр гуйранша хүн уулаһан яаше хэлэбгүй. Нүүдэй һүр эхл хашагдахада хэлэжэ Уулаһан юумэе хэлэжэ эмшэн эхээр гайхаба. «Да дабаанай шорой, далан ж даг» гэжэ эм гээшэнь болоно даа гэжэ эмшэн долотого боложо байтаран нажархиба. Далан даба шорой гээшэнь - тэргын мөөрэй шорой, далан жэ - энэ гуйраншыг хүлэй шорой даг гэжэ тухайлаба.

Эмше ямар үбшэһөөр үбшэ хүн уулгаа бэлэй даа гээд, нэгэжэ харахадань - «Шэ шээһэ уужа хорлууһан х ууладаг» гэжэ бэшээтэй бай

Эмшэн эхээр гайхаа: - Ой модон соогуур яба шэнгэн юумэ ууһанаа наһа гүш? - гэжэ хамганһаан асу

- Гурбан жэлэй урда үбшэлхэһэ түрүүн, на улаагана түүхээ ошоод данайнгаа эхээр хүрээ хабсаган хонхор со бороондой уһа ууһана наһаб, - гэбэ хамганинь.

- Тэрэши борооной бэшэ, харин шонын шээһэ бээ хорложо үбшэлхэн б гээшэ. Энэ хүншамда эдэ эмешни уулгажа эмшэбэ - гэжэ гуйраншыг зааба.

айл баярлаһандаа гуйр хүндэ хахад зөөриг үгэһэ ха.

НИНА АРТУГА

Харганаа шотагай Б Доржын Пурбын арагай зохёолой абгарһаа бэ

юумэ худалдаха, худалдажа абаха, хубсаһа эсхэхэ, замда гараха, аянда гараха, харини нютаг руу ошохо, эм найруулха, ада шүдхэр, хаад тодохор, эльбэ дараха мэтын үйлэнүүдтэ хайн. Гэбэшье шулуу шорой

зайлуулха, хараал сараха, хюмһа абаха мэтын үйлэнүүдтэ хайн. Гэхэ зуура мал үүсэхэ, нүүхэ, үрэнэ тариха, шуһа ханаха, төөнэхэ, тэнгэри тахиха, хүни ябаха, үбшэ аргалха, газар малтаха, зураг зураха, бөөгэй хэрэг хэхэ, модо үндэһэтэйнэ унагааха, шэнэ газарта бууса түхээр-

ХVII ЖАРНАЙ САГААН ТҮМЭР ЛУУ ЖЭЛ

ҮБЭЛЭЙ ДУНДА ШАРА ХУЛГАНА НАРА

Table with 8 columns (14-20) and 4 rows (Буряад лүтэ, Европын лүтэ, Гараг Нэрэ Үдэр, Мэнгэ, Үдэр, Үдэр, Үдэр, Үдэр) listing names and dates for the 17th lunar month.

Гарагай 2-то шэнын 14 (январин 8). Энэ һарада үдэр үгы, заб-... Сагааншан хонин, 6 мэнгын, хиидэ... Бурханда бурхан, сахюуса, лусууд тахиха, тарнинууды ун-... нүгэлөө наманшал-... тангаригаа болюулха, дасание номгодохо, заһал хүүдэхэ, абаха, хэшэг ури-... (дуган), мүргэл бусад зүйлнүү-... арамнайлаха, наһа ахалгын ном уншуул-... буулгаха, юумэ худалдаха, худалдажа аба-... модо сабшаха, модоор ахалаха, амгалан байда-... түлөө үргэл үргэхэ, хубсаһа оёхо мэ-... үйлэнүүдтэ хайн. Ха-... юумэ бузарлаха, хү-... үзэн ядаха, тангариг гэрэ, суглаанда сугларха, бариха, тушаал хунаха, ханаха, тө-... дарсаг үлгэхэ, замда үлгэхэ, ном оршуулха, ш-... газарта бууса түхээрхэ, үлгэхэ, тэрэниие аба, далаан ж-... шэнь үмдэхэ, балин үлгэхэ мэтын үйлэнүүдые үлгээр.

хүдэлгэхэ, нохой худалдажа абаха, гэрэй нуури табиха, наһа барагшые хүдөөлхэ, суглаа зарлаха, хурим түрэ, найр хэхэ, үгэлгэ үгэхэ, гуйраншадта юумэ харбайха, хэрүүл хэхэ, зарга үүсэхэ, засаг буяалдаха, дасан (дуган), мүргэл шүтээнэй зүйлнүүдые арамнайлаха, үнээ угааха, хюмһа абаха, хутага бүлюудэхэ мэтын үйлэнүүдые сээрлэхээр. Бэри тухай дасанһаа асууха гэнэ. Энэ үдэр хүнэй үһэ абаа һаа, үбшэн хүрэхэ. Гарагай 5-да хуушанай 17 (январин 11). Хүхэ нохой, 3 хүхэ мэнгын, түмэртэ нуудалтай үдэр. Бурхан тахиха, зальбарха, бурханай шэрээдэ Мандал табиха, лусуудта үргэл үргэхэ, унан балин, лусуудай балин гаргаха, эм найруулха, эм залаха, тангаригаа болюулха, агнаха, уранай оюол шудалха, наһа утадхалгын ном уншуулха, амгалан байдалай түлөө үргэл үргэхэ, хубсаһа эсхэхэ, юумэ худалдаха, худалдажа абаха, номнол хэхэ, тэрэниие шагнаха мэтын үйлэнүүдтэ хайн. Зүгөөр абаһанаа бусааха, гэрһээ хэрэглэл гаргаха, тэнгэри тахиха, шулуу шорой хүдэлгэхэ, үхибүү хүдэл оруулха, бага хүүгэды гэрһээ холо эльгэхэ мэтын үйлэнүүд сээртэй. Энэ үдэр хүнэй үһэ абаа һаа, хайн нүхэртэй ушарха. Гарагай 1-дэ хуушанай 20 (январин 14). Хуушан Шэнэ Жэлэй үдэр. Улааншан үхэр, 9 улаан мэнгын, хада уулада нуудалтай үдэр. Бурхан, сахюуса тахиха, дүн абаха, модоор, түмэрөөр дархалха, бисалгал хэхэ, далага абаха, хэшэг дуудаха, гэрэй нуури табиха, номнол хэхэ, тэрэниие шагнаха, сэргэ бурхан арамнайлаха, наһа утадхалгын хэрэг бүтээхэ мэтын үйлэнүүдтэ хайн. Зүгөөр ехэ хэрэг эхилхэ, тушаал эзэлхэ, үри эзлэе түлэхэ, шуһа ханаха, төөнэхэ, хубсаһа, малгай эсхэхэ, дарсаг үлгэхэ, хээрэ нүхэ малтаха, нүүхэ, замда гараха, барилга хэхэ мэтын үйлэнүүд хориюлтай. Бэри тухай, наһа бараһан хүн тухай дасанһаа асууха. Энэ үдэр хүнэй үһэ абаа һаа, үлэхэлэн байдал үзгүдэхэ.

хэ, замда гараха, наһа барагшые хүдөөлхэ мэтын үйлэнүүдтэ муу. Энэ үдэр хүнэй үһэ абаа һаа, эд зөөриин, малай гарса болохо. Гарагай 7-до хуушанай 19 (январин 13). Улаан хулгана, 1 сагаан мэнгын, уһанда нуудалтай үдэр. Бурханда мүргэхэ, сахюуса, тэнгэри, лусууд тахиха, абаһанаа бусааха, хии бараа сараха, түмэрөөр уранай зүйл бүтээхэ, аршаанаар угааха, үүдэ гаргаха, наһа утадхалгын ном уншуулха, амгалан байдалай түлөө үргэл үргэхэ, хубсаһа эсхэхэ, эм найруулха, тараг бэрхэхэ, айраг халааха мэтын үйлэнүүдтэ хайн. Харин бэри буулгаха, наһа барагшые хүдөөлхэ, гэрһээ эд хэрэглэл гаргаха, мал үүсэхэ, үхибүү үргэжэ абаха, хүн дүрсээ алдаха, загаһа бариха, агнаха, дүшхон газар номгодохо, дайсание дараха, үхибүү хүдэл оруулха, бага хүүгэды гэрһээ холо эльгэхэ мэтын үйлэнүүд сээртэй. Энэ үдэр хүнэй үһэ абаа һаа, хайн нүхэртэй ушарха. Гарагай 1-дэ хуушанай 20 (январин 14). Хуушан Шэнэ Жэлэй үдэр. Улааншан үхэр, 9 улаан мэнгын, хада уулада нуудалтай үдэр. Бурхан, сахюуса тахиха, дүн абаха, модоор, түмэрөөр дархалха, бисалгал хэхэ, далага абаха, хэшэг дуудаха, гэрэй нуури табиха, номнол хэхэ, тэрэниие шагнаха, сэргэ бурхан арамнайлаха, наһа утадхалгын хэрэг бүтээхэ мэтын үйлэнүүдтэ хайн. Зүгөөр ехэ хэрэг эхилхэ, тушаал эзэлхэ, үри эзлэе түлэхэ, шуһа ханаха, төөнэхэ, хубсаһа, малгай эсхэхэ, дарсаг үлгэхэ, хээрэ нүхэ малтаха, нүүхэ, замда гараха, барилга хэхэ мэтын үйлэнүүд хориюлтай. Бэри тухай, наһа бараһан хүн тухай дасанһаа асууха. Энэ үдэр хүнэй үһэ абаа һаа, үлэхэлэн байдал үзгүдэхэ.

ЭРЭЛХЭГ СЭРЭГШЭН, ЭЛИТЭ ХҮТЭЛБЭРИЛЭГШЭ

Дашацырен Цыремпилович РИНЧИНОГОЙ түрэнөөр 85 жэлэй ойдо

Республикымнай хүгжэлтын аша үрэдэ элитэ хүнүүдэй нэгэн болохо Дашацырен Цыремпилович Ринчино мүнөө мэндэ ябаа һаа, энэ үбэлдөө үнгэрһэн декабрь һарада 85 наһанайнгаа ойн баяр тэмдэглэхэ байһан гэшэ. 1979 оной август һарын 23-да холын аймаг албанай хэрэгээр ошожо бусаад, саг зуурын хүндэ үбшэндэ дайрагдажа наһа бараһан бэлэй. Тэрэ гэхээр 21 жэл үнгэрбэ, тэд энэ нүхэрэймнай аша габьяа тон эли һанагдана. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадаад, 1946 оной намар нотагаа бусаа һэн. Тэрэ саһаа хойшо хүсэ шадалаа хүн зоной ажабайдалай хүгжэлтэдэ зориюлан хүнүүдэй нэгэн гэшэ. Партийн мэдэлээр хэдэн аймагуудаар, республикада харюусалгатай тушаалда ябаһан. Партийн обкомой, Улаан-Удын горкомой, Загарайн, Захаамнай, Ивалгын райкомуудай гэршүүнээр, республикын профсоюзудай Советэй гэршүүнээр хүдэлһэн, аймагуудай, Улаан-Удын городской Советүүдэй депутадаар оло дахин хунгагдаһан юм. Хүндэтэ нэрэ зэргэнүүдтэ, хайра шагналнуудта хүртэһэн байдаг. Хоёр дахин «Хүндэлэй Тэмдэг» орденээр, «Ажалдаа шалгарһанай түлөө», «Дайшалхы габьягай түлөө», бусад дайшалхы ба ажалай медальнуудаар, засаг түрын хүндэлэй грамотануудаар шагнагдаһан юм. Дашацырен гэршэмнай абьяас бэлигтэй, эхэ эсэгын гал гуламта дамжаа ябаһан хүн ха юм даа. Дээдэ-Удын уездын Улаан-Удын хүдөөгэй аймагай Нарин-Шэбэр нотагта 1915 оной декабрь һарада түрэнэн бэлэй. Эсэгын Цыремпилай Ринчин, эхэнь Найданай Цыпал һэн. Дашацыренэй удаа энэ гэр бүлэдэ Цыжидмаа, Балжыма, Ганилмаа гэжэ гурбан басагад, Цыбекдоржо, Гомбо гэжэ хубууд түрэнэн. Эхэ, эсэгын буянгаар эдэ бүтэдэнэр эрдэм бэлигтэйнүүд, элүүр энхэ аша эзэнэрые хаража, хүндэтэй үбгэд, хүшүдэ болонхой зол жаргалараа һуунда. Мүнөө Дээдэ-Онгостойн этнографическа музейн баруун хойто талмайда зоной үзэсхэлэндэ табигдаһан юрын үбэлжөөнэй модон гэр байдаг. Энэмнай хадаа эдэ зургаан үхибүүнэй эхэ, эсэгын - Цыремпилай Ринчинтэнэй үбэлжөөнэй гэр байра гэшэ. Дашацырен армин алба дүүргэжэ, нотагаа бусаад, үлэхэ наһанайнгаа нүхэр болохо Насандарын Мыдыгмаатай айл бүлэ болон түбинөө һэн. Тэрэ сагта Мыдыгмаа нотагтаа Хара-Шэбэрэй эхин шатын хургуулин багшаар ажаллажа, республика дотор суутай багша ябаһан. Хоёр дахин БМАССР-эй Верховно Советэй депутадаар хунгагдаһан. Нютагайнгаа болон аймагайнгаа олонитын ажалда тон габшагай, эдэбхитэй хабаадагша бэлэй. Дашацырентэнэй үри хүүгэд бултадаа эрдэмтэй, зоной дунда мэдээжэ. Эхэ хубүүн Владимир - транспортна инженер. Мүнөө пенсияд. Александр - республикын габьяата энергетик, «Бурятэнерго-сбыт» предприятияда директорээр хүдэлжэ байгараа саһаа урид наһа бараһан. Валерий хубүүн Россин Гүрэнэй Дүүмэдэ ажаллана. Юрист. Эгээ одоонийн - Ирина басаганиинь дээдэ мэргэжэлтэ экономист. Дашацырен нютагайнгаа эхин шатын хургуули дүүргээ, Улаан-Удын долоон классай хургуулида хураһан. 1930 ондо Улаан-Удэдэ «Бурятинтеграл» союзда инструктор-практикантаар ажаллажа эхилһэн. Тэрэ жэлдээ Ага нотаг «Охотсоюзай» инструктораар эльгээгдэһэн. Шэнэ ажалай дүрэ мэдэжэ, хайн ажаллажа байтарынь 1934 оной март һарада «Охотсоюз» үсэдхалдажа, нотагаа бусааха баатай болоһон. Нютагтаа «Арбижал» артеледэ ажаллажа байтарынь Дабаетын сомоной секретаряар хунгагдаба. Удаань Улаан-Удын областной «Союзпечатьда» хүдэлхэ зуураа залуушулай нийтын хэрэгтэ эдэбхитэй хабаадажа, тусгаар конференци дээрэ ВЛКСМ-эй горкомой гэршүүнээр хунгагдаһан. 1936 оной сентябрь һарада хүдөө ажахын коммунист хургуулида эльгээгдэһэн. 1938 ондо партиин гэршүүндэ абтаа. Саашадаа ажаллаха замбын улам үргэдэһэн. Хойто жэлын ВКП(б)-гэй обкомой тогтоолоор «Буряад-Монголой үнэн» газетын пропаганда ба агитациин таһагы даагшаар томилогдоо. Хуулига хатуу тэрэ үеын сагта багашы адуу эндүү гаргабал, толгойгоороо харюусаха жэшээтэй

байһан. Тэрэл жэлдээ намынь сэрэгэй албанда мордожо, Дальневосточно фронтын 70-дахи авиабазын дэргэдэхи хургуулида механик-мотористын мэргэжэлтэй болоо. Унишые болонгүй Камчаткада тогтоһон бомбардировочно авиаполкдо ябуулагдаһан юм. Сугтаа албанда ябаһан нютагайн нүхэр Мыжиддоржо Дондуков ингэжэ хэлээ бэлэй: «Дашацыремнай унишые болонгүй дээшэ дэбжүүлэгдэһэн юм. 128-дахи авиадивизиин комсорг болоһон. «Лейтенант» нэрэ зэргэдэ хүртэһэн...» Яенон дайнай үедэ Дашацырен бомбардировочно авиаполкдо партина организациин секретарь ябаһан. Элдэб хүндэ аюултай ушарнууды үзэһэнөө хөөрөгшэ бэлэй. Нэгэтэ самолет газарта унажа, мэндэ гараха аза талаантай байгаа. 1946 оной намар сэрэгэй алба дүүргэжэ, нотагаа бусаба. Ойро зуура колхоздо ажаллажа байтарынь ВПК(б)-гэй айкомой нэгэдэхи секретарь Роман Савельевич Сафронов дуудажа, Дашацырен Цыремпилович айкомой аппаратада пропагандистаар томилогдоо. Тэрэ үеэр зоной дунда «Даша Цыренович» гэжэ зүб нэрэ обогнын ондоогоор нэршээһэн юм. Удаань айкомой эмхидхэлэй таһагы даагшаар, 1949 оной август һарада хоёрдохой секретаряар, 1951 оной январьлаа - аймагай ажалшадай депутадуудай Советэй гүйсэдхэхы комитэдэй түрүүлэгшээр хунгагдаһан. Дайнай хойшонки хүндэ хушэр жэлүүд ха юм даа. Оролдолын ашаар ажахын үйлдэбэри, арад зоной байдал яһала пайжарһан, нэрэгдэһэн бэлэй. Энэ хэрэгтэ Дашацырен Цыремпиловичэй оролдолын хубита ехэ һэн. Алишые талаараа зондоо хүндэтэй, хүтэлбэрилхы ажалайнгаа уялга эдэбхитэй бэрхээр, тоу зүбөөр шиидхэдэ хүн бэлэй. Гарьялан болоод мал ажалай, модо бэлэдхэлэй, соёлой, барилгын хэрэгүүдтэ ехэл анхаралаа табидаг гэшэ һэн. Даруу янзын гүнзэгэ бодолтой, эмхидхэлэй ехэ дүй дүршэл хүн гэшэ һэн. 1952 ондо КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи Москва хотын партина дээдэ хургуулида эльгээгдэ бэлэй. Удаань партиин Захаамнай райкомой нэгэдэхи секретаряар хунгагдаа. Ойро зуурын хугасаа соо туйлай ехэ хүгжэлтын аламууд туйлагдаһан байдаг. Энэ хэрэгтэ Дашацырен Цыремпиловичэй габьяа хубита мартагдашагүй ехэ. Нютагархинтайнь уулзахада, Дашацыренэй нийтын-политическо болон ажахын үйлдэбэрин хэрэгтэ горитой хубитага оруулан тухай тон хайн хайхан сэнтэлтэнууды үгэдгын омогорхолтой байдаг. Тэрэ сагнай партиин ЦК-гай 1953 оной сентябрийн Пленумэй гол зорилго бүтээхэ үе саг байһан. Удаань Ивалгын аймаг энэл тушаалаар эльгээгдэһэн. Хоёр жэл тэндэ хүдэлөөдэ байтарынь, Ивалгын аймаг үсэдхалдажа, ондоо аймагаар дамтаржа, Дашацырен Цыремпилович Буркоопсоюзай түрүүлэгшын орлогшоор ябуулагдаһан. 1962 оной февраль һарада хүдөө ажахын ажалшадай профсоюзай обкомой түрүүлэгшээр хүдэлөө. 1964 ондо февраль һарада бүгэдэ профсоюзудай Советэй харюусалгата секретаряар хунгагдаһан. Тэрэ саһаа хойшо таһалгаряагүй эршэтэй зандаа энэ тушаалдаа хүдэлмэрилжэ байһан. Хүнэй наһан, ажаллаха хэрэг саг сагтаа... Дашацырен нүхэрнай хуушанай хаанта засагай хуули байдал үрдин хараһан, Совет засагай үедэ нютагархидаа социализмын замда оруулаһан хүнүүдэй нэгэн ха юм даа. Эрэлхэг сэрэгшэдэй, эрхим түрүү хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэн болохо Дашацырен Цыремпилович Ринчиногой аша габьяата зам тухай онсолон хэлэбэл, иймэл даа. Дандан ДАГБАЕВ, дайнай болон ажалай ветеран. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Мэдэгма Эргинеевна Дашацырен Цыремпилович Ринчинотон.

Жалсараевай зохёохы ажалыг 50 гаран жэлэй эргэл зохёолнууд энэ ном соо согсологдоо.

Шэнжэлхэн профессор М.Хамагановай статья оронхой. Дамба Жалсараевай олон тоото шүлэг, поэмнүүдынь редактор Владимир Намсараев бүридхэжэ, тусхай ном болгобо. Номой шэмэглэл саг үедөө тааралдама зохид. Буряадай арадай поэт, гүрэн түрын мэдээжэ ажал ябуулагша

ЭРХИМ ЗОХЁОЛНУУДЫНЬ СОГСОЛОГДОО

Буряадын арадай поэт Дамба Жалсараевай «Тасэжнэ, озерная...» гэжэ гаршантан нэгэн ном Буряадын номой хэблэгчээр гараба. Буряад ород хэлэнүүддээр гарабан энэ номдо поэдэй урданай, мүн һүүдэй үедэ бэшээн бүтээлнүүд оруулагдаа. Дамба Зодбич

Тус ном гурбан хубинаа бүридэ. «Намаржаан» гэхэн гаршантан буряад хэлэн дээрэ бэшэгдэхэн зохёолнуудын, «Тасэжнэ, озерная...» гэхэн хубидань ород хэлэн дээрэ оршуулагданан бүтээлнүүдын, харин гурбадахи хубидань поэдэй зохёохы ажалыг

Дамба Зодбич Жалсараевай ажал ябуулгыг харуулан фото-зурагууд энэ номыг шэмэглэнэ. Хүндэтэ уншагшад, поэдэй уран бэлигтэй танилсаха гэбэл, заатагуй энэ ном магазинһаа абахытнай уряалнабди.

Д.ХУБИТУЕВ.

«Бадма сэсэг» гэхэн

авса.нд.ьда мазтаал

«Бадма сэсэг» баярлуулаа, Бадарааш сэдхэмьнай налбаруулаа, Буряадайнгаа шанга удхыг, Байдалыг, зан заншалыг, Бүхы дэлхэйгээр харуулжа, Баярлуунат олон зонинг, Хурдан хүнгэн хатартай, Хурса, найхан бэлигтай Холуур, ойгуур суурхаа, Хаанаш яанаш зэдэлээ. «Бадма сэсэгнай» хэтэдээ Бадараан байхань болотой!

Николай БАНЗАРАКЦАЕВ.

А.М.Д.М.д.Т.д.

Би, хүдөө шотагай юрын ажалшан, 20-дохи зуун жэлэй үндэр дабаан өөдэ наһаараа зүдхэжэ ябахандаа, олон удаа бүдэрбэше, орой дээрнэ гаража эрлэб. Эгээл эндэхэ оршон тойроноо хаража баясахадаа, үндэрхэн найхан хэлэнэй дулаахан гуламтын хоймор байдаг «Буряад үнэн» хэблэлэй хуудан бүхэниг наһан соогоо иража, холо, ойрын һонинуудыг ухаан бодолдоо шэнгэжэ ябахандаа, энэ гуламтын эсдэр налгай, эльгэ шимгэн бүхы ажалшадта, уншагшадта: **Энэгүй сэнхир** **Отгоргой мэтэ үндэр** **Эрхим ажалтайнай** **Шэнэ амжалтын ендэрһээ** **Эльгэ халуун зүрхэнэй** **Энжэ, мэндэе айлдханаб!** **Цыбикжаб НАЙДАНОВ.**

Захаамин.

СУУТА БЭЛИГТЭНЭЙ НЭРЫЕ МҮНХЭЛЭН...

Түнхэн шотагта түрэн Буряад Республикын арадай артист, Ленинэй урденой кавалер, композитор **Дандар Аюшеевэй** түрэнхөөр 90 жэлэй ойдо зориулагданан хэмжээ ябуулганууд байгша оной ноябриин эхээр республикын искусствын ажал ябуулагшадтай хабаадалгатайгаар үнгэргэгдэб. Эдэ хэмжээ ябуулганууд аймагай захиргаанай, соёлой таһагай, композиторой тоонто Нуга тосхондо оршодог хүдөө ажахын үйлдбэрини «Найдал» кооперативай, шотагай саад-хургуулин, Харбяангуудай шотагай захиргаанай, аймагай искусствын хургуулин болон республикын композиторнуудай холбооной үүсхэл дэмжэлгээр үнгэргэгдэб. Түрүүшын үдэр Россин Федерацийн искусствын габьяата ажал ябуулагша, Россин Федерацийн композиторнуудай холбооной зүблөөнэй гэшүүн, Буряад Республикын шангай лауреат Базар Цырендашиев, Зүүн Сибириин соёлой, искусствын академийн ахалагша багша, композитор Лариса Санжиева, Гүрэнэй оперо болон баледэй академическ театрай дуушад, Түнхэн шотагһаа гарбалтай Буряад Республикын арадай артистка Елена Шараева, Николай Сибириков, Буряадай Гүрэнэй дуу хатарай «Байгал» ансамблиин гол дуушад, мүн лэ

Түнхэнхөө гарбалтай республикын габьяата артистууд Сэдэб Банчиков, Туяна Холбоева, Мэгзэм Ирдынеева, Сэсэгма Санжитова гэгшэд Нилова-Пустынь санаторида, «Аршаан» курортодо уулзалгануудыг үнгэргэжэ, хани халуунаар утгагдаа. Композитор Д.Аюшеевэй түрэнхөөр 90 жэлэй ойдо зориулагданан гол хэмжээ ябуулганууд хоёрдохы үдэринь тоонто Нуга тосхондо, аймагай түб Хэрэндэ үнгэргэгдэб. Хүн зон хоёр тосхонуудай клуб болон соёлой байшан соо олоор сугларжа, шотагайнгаа суута хубуунэй намтараар һонирхдог байһанаа гэршэлб. Түрүүшын уулзалган дээр Харбяангуудай шотагай захиргаанай гулваа Сэрэн Паланович Саганов айнашадтаа «Найдал» кооперативай ажал хэрэг тухайда дэлгэрэнгэгээр хөөржэ танилсуулаа. Композиторой аша басаган Софья Ешеевна Аюшеева абга тухай дурсан хөөрөө һэн. Уран бүтээлэйн ажабайдал тухайда композитор Базар Цырендашиев тон һонирхолтой ушарнуудыг хөөржэ үгөө. Нуга тосхоной эдэбхитэд соёлой хүдэлмэришэн Анна Доржиевна Балданова, саад-хургуулиг даагша Нелли Сыреновна Байминова гэгшэд хадаг дээрэ сагаан эдээнэй дээжэ һү айлшадта барижа, амаршалгын дуу хангыурдаа.

Аймагай соёлой байшан соо үнгэргэгдэхэн хэмжээ ябуула үндэр хэмжээндэ үнгэргэгдэб. Аймагай захиргаанай гулвагай орлогшо В.И.Будаев композиторнууд болон артистуудта эдэбхитэйгээр хабаадалганыг баярыг хүргөөд, дурасхаалай бэлэгүүдыг барюулан байна. «Байгал» ансамблиин дуушад Буряадай Республикын арадай артистка, хормейстер Светлана Батуевагай хүтэлбэри доро Буряадай мэргэжэлтэ, хүгжэмэй үндэһэ һуури табигшадтай нэгэн Дандар Аюшеевэй найруулан «Мэндием хүргөөрэй», тиихэдэ олондо мэдээжэ болоһон «Байгал далай» гэхэн дууень олон абьяһаа бүридүүлэн, ирагуу гоёор гүйсэхдөө һэн. Композиторой зохёһон «Яна гээшэб» гэхэн дуу аймагай арадай театрай режиссёр, Буряад болон Тыва Республиканыудай соёлой габьяата хүдэлмэришэ Василий Бильтагуров дуулажа, харагшадые һонирхуулба. Композиторой зохёһон гоё найхан дуунууд үдэшэ аүүрэн зэдэлээ. Түнхэнэй суута хубуудэй нэгэн Д.Аюшеевэй дурасхаала зориулагданан найн бэлэхэлтэйгээр үнгэргэгдэхэн энэ хэмжээ ябуулганууд үни удаан наһагдаха байха.

В.АРАНЧИН.

Амаршалга

БҮХЫ НАНАЯА - ТҮМЭР ЗАМДА

Далан үбэлэй саадахин морин жэлэй январь нарын эхээр Доодо-Барганамай Баянгол тосхондо **Ламажап Цыремпилович Жамьянов** түрэнхэн намтартай. Тэрэнэй бага балшар наһаниин дайнай хүндэ хүшэр жэлүүдтэ үнгэрхэн хадаа, колхозой хамтын ажал гэшыг эртээр бээдээ мэдэрхэн юм. Дайнай һүүдээрхи онуудта 7 класс шотагтаа дүүргээд гүлмэрхэн хүдөөгэй хубуунхэн Улаан-Үдэ ерээ бэлэй. Тиигэжэ 1951 ондо түмэр замай училищиде һуража гараад, Улаан-Үдын локомотивна деподо ажаллангаа намтар эхилхэн юм. Түрүүшээр паровозой, удаань тепловозой машинистын туһалагшаар хүдэлөө. Тиигээд лэ Л.Ц.Жамьянов наһанайнгаа амаралтада гаратараа, түрэл болоһон локомотивна деподо электровозой машинистээр амжалтатайгаар хүдэлжэ гараа. Арадай ажахыда хэрэгтэй ашаа холо, ойрын газарнуудта зөөдэг байһан. 30 гаран жэлүүдтэ түмэр харгыда магтаалтайгаар хүдэлхэнэйнь түлөө гүрэн түрэ үндэрөөр сэгнэжэ, орден, медальнуудаар шагнаһан адартай.

Ламажап Цыремпилович наһанайнгаа хани Галина Николаевнаг гурбан хубуудээ хүмүүжүүлжэ, «гарынь ганзагада, хульень дүрөөдэ» хүргөө. Мүнөө ашанараа харалсажа, тэдэ-нэйнгээ амжалтаарнь омогорхон баясажа һуудаг. Мүн тиихэдэ «Буряад үнэн» газеттээ олон жэлүүдтэ захин ушшажа, һонирхолтой материалнуудайнь удхыг танил талануудта, нүхэдтээ ходо зүбшэн хэлсэдэг заншалтай.

Электровозой машинист хүндэтэ Л.Ц.Жамьяновые 70 наһанайнь ойн баяраар амаршалаад, ута наһатай, удаан жаргалтай, урма зоригтой ябахынь хүснэбди.

С. БАБУЕВ.

ТОГОО БАГША ТАНИИЕ УРИН

Монгол ороной эрхэтэ Марадай эмшэн Батажаргалын Тогоогой түрэнхөөр наһанай ой эдэ үдэрнүүд гүйсэхэнь. Арадай эмнэлгэ хэргэ эхилхээрнэ 40 жэлэй, Буряад орондо аргаламжын ажал ябуулжа эхлэхээрнэ 10 жэлэй гүйсэбэ гээд тодохдоо.

Батажаргалын Тогоо Монгол Баян-Хонгор аймагта гарбалдаа бөөнэртэй, ламанартай бүлэдэ түрэнхэн юм. Хүнэй эмнэлгэ шадабарин мүн угаар, олон үе дамжан эрхэ гээцэ.

Тогоогой оройдоо 5 на гүйсөөд байхадань, шотаг Жэгмэд эмшэ лама ша болгожо, 22 наһа хүрэт үрнэ эм ламын эрдэмдэ хурган бай Тэрэ гэхэн саһаа мүнөө болоһон хүн зондо үргэгдэн залгалд үбшэнтэниг эмшэлжэ, олон дунда Тогоо багша алдартай бол бэлэй. Ямар эмнэлгэ хэдэг гэбэл, худал барижа, үбшэнтэ тодорхойдог, эм заладан, зураг зурадаг, толгойн дорьбол заһадаг, яһа баридаг, сэрхэ үргэдэг - иимэ арганууд хэрэглэдэг гэжэ мэдээжэ. Саашаада Тогоо багша яһа бари заһаа шадабари Буряад дэлгэрүүлжэ зорилготон.

Удангүй, шэнэ гараа жэлэй январин 12-т үдэрэй 14 саһаа Буряад филармониин танхим Тогоо багшын түрэнхөөр наһанай ойдо зориулагданан үдэшэ үнгэргэгдэб.

Энэ ушараар дашарамдууд Тогоо багшада эмшэлүүдхэн танил талань, нүхэдэнь энэ баяртань эдэбхитэйгэр хабар даха бээ гэжэ найдаад, олон һонорто Тогоо багшын өөрнэ нэгэ шүлэгыг дурадхал.

Сэсэгээр надхаһан

Буряад ороной

Сэнгэн жаргажа,

айлшалжа ябахад

Сэбэр басагадын

уринаар утга

Сэнгэн хүхюутэй зохид бай

Алтан гаряагаар халюурба

Арюун Буряад орондо

Арад зонтой харилсан,

Арга, эмнэлгэ эхилхээрнэ

Арбан жэл болобол даа,

Энэ гараһан жэлээр

Та бүгэдэниг амаршалнаб

Элүүр энхыг бүгэдэндэ

Хүснэ

Хүндэтэ манай уншагшад

Арадай эмшэн Батажаргалын

Тогоогой ажал ябуулгаар, арга

шадабаряарнь һонирхоо

түрэнхөөр 65 наһанайнь

үдэшэдэ хабаадыт гэжэ уряал

байнабди.

Галина ДАШЕЕВА

Хайрата эсэгэ
БУДАЕВ Дугаржаб
Молонович
наһа бараһан ушараарнь «Буряад үнэн» газетын рекламн болон коммерческэ ажалан таһагыг даагша С.Д.Будаевта гүнзэги шанала гашуудалаа «Буряад үнэн» газетын редакциин коллектив мэдүүлэб.

Эмхидхэн байгуулагшад - Буряад Республикын Президент, Арадай Хурал болон Правительство

Ахамад редактор А.Л.АНГАРАХАЕВ
Редактор Г.Х.ДАШЕЕВА
РЕДАКЦИОННО КОЛЛЕГИ: Б.М.Ж.БАЛДАНОВ (ахамад редакторай орлогшо), Б.В.ТЫНДЫЦЫРЕНОВ (харюусалгата секретарь), Б.Ц.СЕМЁНОВ (РФ-гэй Гүрэнэй Дүүмэ), Е.К.ХАНХАЛАЕВ (Буряад Республикын Правительств), Ц.Э.ДОРЖИЕВ (Буряад Республикын Арадай Хурал); таһагуудыг даагшад: Н.Д.НАМСАРАЕВ, Д.Ш.ХУБИТУЕВ, А.Л.Н. ГЕРГЕНОВ, Т.В.САМБЯЛОВА, С.Д.БУДАЕВ, А.Д.ТАПХАЕВ, Д.Д.АНГАЕВ; В.И.ПИНТАЕВ (хэблэлэй директор).

Манай адрес:
670000, Улаан-Үдэ хото, Каландаришвилиин үйлэс, 23, "Буряад үнэн" газетын редакци.
E-mail: unen@buriatia.ru.

Газет хэблэлэй 3 хуудан хэмжээтэй. Индекс 73877. Хамтын хэлэг 23.600. Хэблэлдэ тушаагданан саг 17.00.

"Республиканска типографи" АО-до газетэ 7000 хэблэгээр хэблэгдэ. Директорэй телефон: 21-40-45. Б-0165-дахин номертойгоор бүридхэлдэ абтанхай. Заказ № 8252.

Редакциин телефонууд: ахамад редакторай - 21-50-96 (факс), присемнын - 21-54-54, ахамад редакторай орлогшонорой - 21-68-08, 21-64-36, харюусалгата секретариин - 21-50-секретариин - 21-50-52, таһагууд:экономикын болон политикын - 21-63-86 (даагшань), 21-34-05, соёлой болон түүхын - 21-60-21, залуушуулай, оюутадай ажабайдалай болон олонийн хүдэлмэрин - 21-54-93 (даагшань), 21-69-58, мэдээлэлэй болон спортын - 21-55-97, рекламн болон коммерческэ ажалай - 21-62-62, захилэй - 21-67-81, хэблэлэй - 21-55-97, 21-33-61, операцин корректорнүүдэй - 21-61-35, фотокорреспондентнүүдэй-21-33-61, компьютерна түбэй - 21-66-76, бухгалтерин - 21-23-67, кассын - 21-57-63, вахтын - 21-60-21.

Тоонуудай, бодото баримтануудай, хүнэй, шотагай нэрнүүдэй бэшэлыг хазайруулан ушарта авторнуудын харюусалгатай. Редакциин наһамжа авторайхитай адли бэшэ байжа магад.